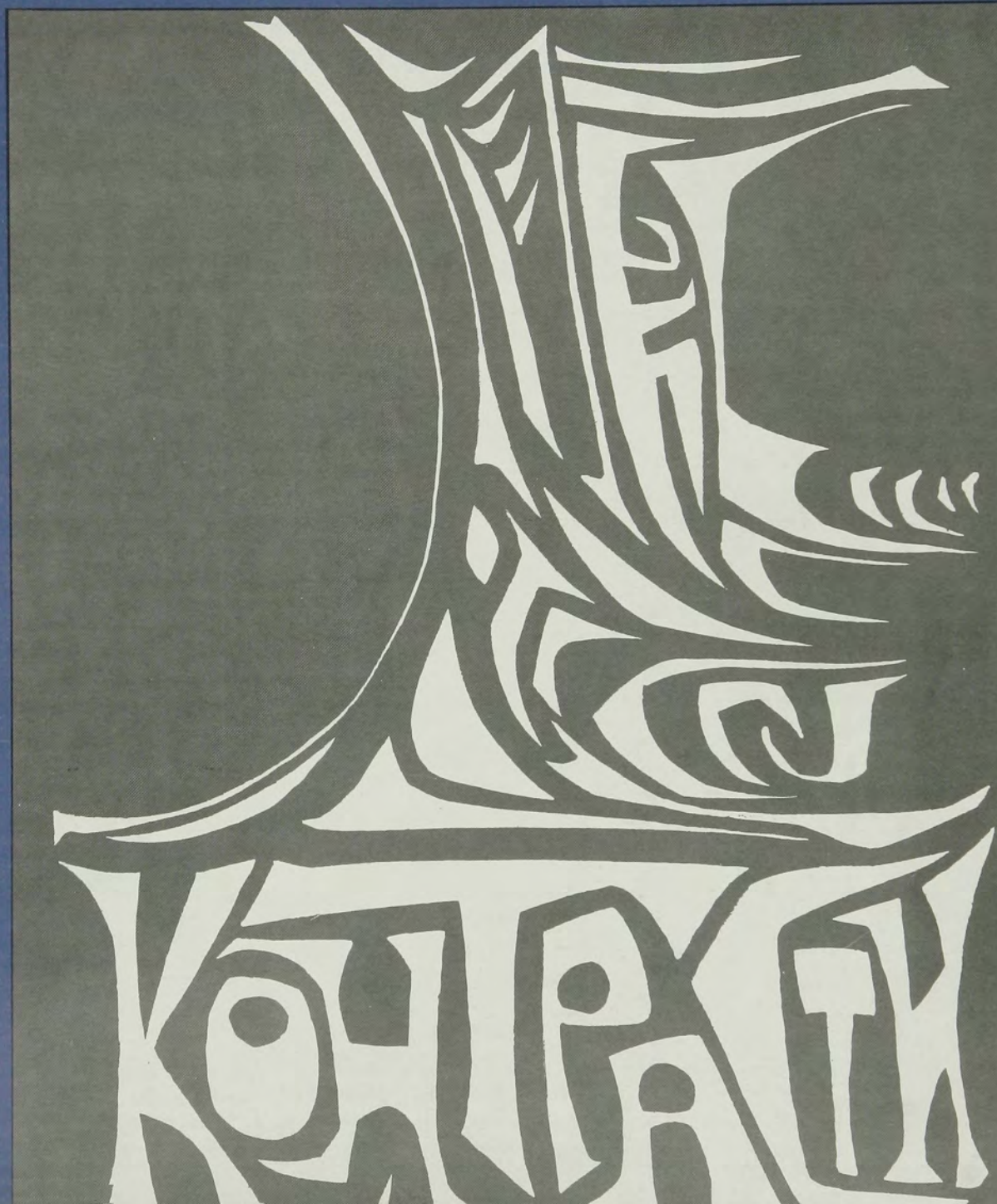

*Нас вабили
контрасти кольорів,
кантрасти слів,
контрасти вдач.*

ЮНАК

ГРУДЕНЬ 1970 DECEMBER

● Ілюстратори цього числа: ст. пл. Христина Велигорська, пл. сен. Володимир Пилишенко-Гарпун, пл. сен. Звенислава Сагайдаківська, пл. уч. Павло Чарський. ● На обкладинці: Ілюстрація ст. пл. Лілеї Волянської-Горняткевич з обкладинки "Контрастів" — збірки молодечої творчости, бібліотека "Юнака" ч. 1. ● У віконці на обкладинці: ілюстрація й уривок з поезії, поміщених у "Контрастах".

Ціна 60 центів

ЗМІСТ

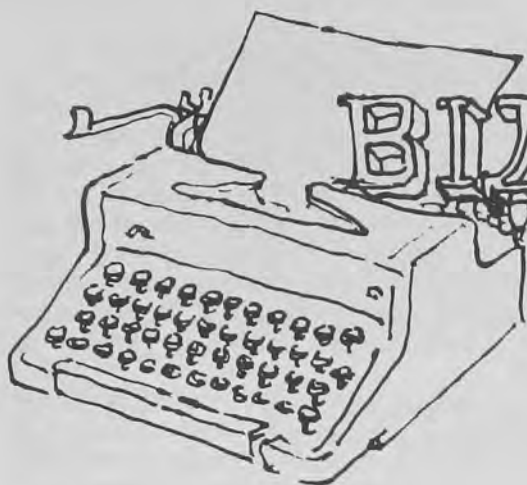
Сторінка

- 1 Від Редакції: Що було змістом "Юнака" цього року
- 1 Володимир Підпалый: Слово (вірш)
- 2 Подруга Гребля: Про українського композитора Артема Веделя
- 3 Іван Горалів: Сонце всміхалось
- 6 ** Успіхи наших подруг: Мирослава Маслов
- 6 Що Вам це пригадує?
- 7 М. Сингаївський: Падає сніг (вірш)
- 7 Софія Мартинець: Чому треба писати історії куренів
- 8 Вісті з України
- 9 ** Малярство: Остап Оброца — сучасний графік із Стрия
- 10 Войовнича прабабуня. Хризантеми. Колядує вітер
- 11 Бурх: Могло б бути ще гірше...
- 12 Молоде перо
- 14 ** Дітройт — колыска Пласту в США
- 16 Андрій Верига: Досягнення в космосі
- 17 Трохи цікавого про теплоту. Перший випуск бібліотеки "Юнака"
- 18 Усміхнися
- 20 Журналістична діяльність юнацтва
- 23 Із журналістичної творчости гуртка "Маки"
- 24 Загадки
- 25 Пізнаймо наші народні музичні інструменти
- 27 Список дарункових передплат "Юнака"
- 28 Пожертви на пресфонд

"Юнак" — журнал пластового юнацтва. Появляється щомісяця крім липня і серпня. Видас Головна Пластова Булава. Редагує колегія. Члени редакційної колегії: пл. сен. Ольга Кузьмович, пл. сен. Тоня Горохович і пл. сен. Омелян Тарнавський. Наліпка: пл. сен. Ярослав Еліїв. Технічний редактор і адміністратор: пл. сен. Омелян Тарнавський.

Річна передплата: США і Канада (у валюті своєї країни) — 6.00 дол., Австралія — 3.50 австр. дол., Австрія — 100 шіл., Аргентина — 350 пез., Бельгія — 120 бел. фр., Велика Британія — 10.0, Німеччина — 10 н. м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа: у США і Канаді — 60 центів.

Редакція застерігає собі право виправляти мову, як теж скорочувати й виправляти одержані матеріали згідно з пластовою термінологією, пластовими виховними напрямними та вимогами юнацького віку читачів.

ВІД Р Редакції

Володимир Підпалый

Дорогі Подруги й Друзі!

Оцим числом завершуємо восьмий рік появи нашого журналу. Останній рік приніс нам багато редакційних та технічних труднощів, яких Ви, Дорогі юні читачі, напевно несвідомі.

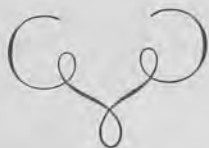
Але ми звикли у Пласті ставати віч-на-віч перепонам та старатися їх поборювати. Так вонс було завжди і так буде на майбутнє.

Перша поява «Юнака» із січнем 1963 року, його розквіт під редакцією пл. сен. Любомира Онишкевича, його закріплення та визнання як одного із найкращих молодечих українських журналів серед широкої громади — це одна із сторінок історії нашої організації.

Багато таких та інших успішних моментів можна записати на conto нашого Пласту упродовж довгих років його існування. Але про це рідко думаємо і ми, старші, і Ви, молоді — бо життя йде вперед і не залишає часу затримуватися над тим, що вже проминуло. А проте, саме цей 1970 рік, що проходив під знаком 25-річчя віднови дії Українського Пласту, мав як одне із завдань пригадати нам усім — скільки муравлиної праці укладено в нашу організацію досі та як багато із цього проходить непомітно.

Ми старалися на сторінках «Юнака» дати і наш вклад у цьогорічне гасло пластової праці, — а грудневе число також не залишається позаду. Оповідання про пластування в Чехословаччині, образ пластової станиці в Дітройті, що була колискою Крайової Пластової Старшини в США, а перш усього пояснення для юнацтва, чому таке важливе є ведення курінної хроніки та історії пластових куренів, що постали у цих 25-ти роках — це щераз пригадка Вам, Друзі, що без знання минулого, важко будувати майбутнє, у якому Пласт залишається і далі нашою гордістю та мрією!

Ваша редакторка

С Л О В О

О мова рідна!
В рідній хаті,
мов джерело із глибини,
в голодні дні, у дні багаті,
і на дощі, і при багатті —
ти від колиски до труни!..

Хоч не чужою чужиною
Чужі були і є мені —
немов луною голосною
твої лунають голоси!

Озвуться чистими тонами
ім приголосних сто рядів,
басами і напівбасами —
м'які, сонорні і тверді!

Не посоромлять ні на йоту
йотовані могутній плин
пісень великого народу
із краю сонця і калин!

Лише у пору листопаду
шумлять шумливі у журбі...
Моя заступнице й порадо,
безсмертя суджене тобі!

Бо ти —
як мати в рідній хаті,
як джерело із глибини,
в голодні дні, у дні багаті,
і на дощі, і при багатті,
ти —
від колиски до труни!..

Намалюйте, мамо, ще й сонце на комині,
хай воно мені світить і світить,
хай воно не погасне й для кожного,
хто відчинить для нього всі вікна.

(Микола Сулима, "Літературна Україна", 1969)

Дорогі Юні Друзі і Подруги!

Не про справжні вікна думає молодий сучасний київський поет, а про людське серце, що прагне світла, краси і тепла. Коли воно відкрите для добра і краси, тоді і сонце намальоване на комині гріє... Розповідаючи Вам про славетних творців нашої культури та історії, ми прагнемо намалювати також сонце рядками на сторінках «Юнака», хотіли б, щоб вони Вас гріли тими гарячими почуттями, якими горіли в боротьбі за добро нашого народу найкращі сини і дочки України, «сильні і мужні натури, надхненні постаті, що в складних трагічних обставинах» боролись з царським деспотизмом, темрявою, «відавали свої сили і саме життя на вівтар Вітчизни...»

МОГИЛЯНСЬКА
АКАДЕМІЯ
(XVII ВІК)

Композитор Артем Ведель (1767-1808)

Народився у Києві у сім'ї міщанина. Вчився у Київській духовній академії. Тут став диригентом студентського академічного хору. З цим хором зустрічав він царицю Катерину II і князя Потьомкіна, коли вони, зруйнувавши Запорозьку Січ, їздили по Україні показувати чужинцям-послам «розквітлу» під опікою цариці Малоросію... Щоб заховати перед чужинцями справжню руїну в Україні, Потьомкін наказав ставити різні декорації з картону на тих шляхах, куди їхала карета з царицею і послами. Цілий місяць вирізували їх на Подолі у Києві.

Але кмітливі посли помітили комедію. Повернувшись до своїх країн, розповідали про нечуване. В історії так і залишився вислів «Потьомкінські села» для означення символу шарлатанства, брехні, окозамилування.

Спів Веделевого хору сподобався цариці. Вона наказала забрати композитора до Москви. Тут він став керівником академічного хору генерал-губернатора Єропкина, який не мав ніякого розуміння для мистецтва співу. Заходами друзів вдалось Веделеві повернутись у Київ. Йому доручили провадити хорову капелю генерала Леванідова. Генерал хотів перевищити своїм хором Єропкина і тому сприяв тому, щоб Артем включив до хору щонайкращих співаків із українських сіл та міст.

Ведель здобув великий розголос і своїм хором і своїми композиціями. Всесвітньовідомий капельмайстер при царському дворі інший славетний наш композитор Дмитро Бортнянський назвав Веделя «Моцартом духовної музики».

Згодом Ведель стає учителем музики у Харкові, але і тут не може помиритися із своїми начальниками «салдафонами», яким доручено «опікуватися» мистецтвом. Звідси він втікає до Києво-Печерського монастиря, щоб, надівши монаший одяг, знайти атмосферу для творчої праці. Проте ідеалістичній натурі Веделя неможливо було помиритися із облудою деяких монахів. Світ, у якому було багато жорстокости, неправди, злочинів, ставав щораз то нестерпнішим для композитора. Побачивши сцену знущання над солдатом, Артем написав листа цареві Павлові про це звірство генерала, про жах кріпацтва, про безбожних людей, які живуть у монастирях. Приятелі перестерігали Артема не робити цього, але він «не міг інакше...»

В роках 1798-1808 Ведель, покинувши монастир, мандрує по Україні. На наказ царя його арештують, кидають у будинок для божевільних при Кирилівському монастирі в Києві (цареві сама думка про знесення кріпацтва видавалась божевільною!), де він і помер 1808 року, не маючи змоги переллати із своєї душі тієї усієї краси і добра та болю, які він визбирав, ходячи поміж народом.

У чергових числах «Юнака» будуть уривки із біографічної повісті про А. Веделя. Пізнавши його життя, стане у всій величчї його постать у нашій уяві, віримо, що «вікна Вашої душі» відкриваються, щоб сприйняти Веделеві нездійсненні прагнення, бож і вони і Артем Ведель безсмертні...

Ваша подруга Гребля

Іван Горалів

Сонце всміхалось

ЯК ПЛАСТУВАЛИ В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ

Містимо уривок із біографічного оповідання Івана Горалева п. н. «Сонце всміхалось», яке присвячене дітям автора. В ньому І. Горалів розповідає про своє пластування на терені Чехословаччини, також про переживання на пластовому таборі, що його наші пластуни відбували поруч із чеськими скавтами. Як певно нашим пластовим читачам добре відомо із історії Пласту, Український Пласт завдяки прихильності чеського скавтіngu розвивався і працював без перерви до другої світової війни. Зокрема цей Пласт відіграв велику роль після розв'язання пластової організації поляками в Галичині у 1930 р. — Редакція.

«Гей, пластуни! Гей, юнаки!
Ми діти сонця і весни...»

Сьомого липня ранок пробудивсь вимитим, зачесаним, причепуреним діядемами роси. Сонце викотилось у голубі простори та кучерявилося в зелені.

Останні ряди пластунів зникли в лісі. Дихнуло прохолодою і гумор у хлопців поправивсь. Розітнулась дзвінка пісня, аж ліс із дрімоти прокинувся:

«Ой, немає краю, краю
Над ту Верховину,
Аби мені погуляти,
Хоч одну годину».

А чехи заспівали своєї:

«Гескі бил, голкам се лібіл,
бо бил рослі, яко смрк!»*)

Тягнулись доріжкою, уздовж гірської річки, підпинались довгими палицями, обкутими внизу залізом. На спітнілих спинах тяжіли наплечники. Перед полуднем перейшли дерев'яний міст і опинились на острівці-галявині, на якій із зеленої трави золотіли козельці, біліла бузькова каша**). Галявина купалася в сонці. Під кручею шуміла річка, пінучись. Виголоднілі пластуни умостились групами, на траві, щоб підкріпитись.

Увечері вози привезли целйти, дошки, солому. Провізорично напнято велике піраміdale шатро «Дзвоняк» та «Стожак» на ровери та харчі.

Тільки но світнуло на другий день — закотили сокири, видзенькували пилки. Ставили шатра, а Мондамін з двома «Ольд скавтами» — поспішно кухню, між смерчиною біля річки.

Цвіркун та Довбня різали дошки, Шур міряв та затесував палі.

— Поможи прибити дошку — просив Шур.

Цвіркун, забиваючи цвях, розмахнувся, та замість по цвясі — стук по пальці.

— От, маєш! Який з тебе пластун?

— Не пластун, а вовченя — відгризавсь Цвіркун.

За три дні табір був готовий. З обидвох боків командирського шатра, яке нагадувало хатку, півколом стояли шатра: шість чеських, шість українських. Праворуч на фронті — «Дзвоняк», ліворуч «Стіжок». Посередині табору на двадцять метрів стовпі — повівали чеський та український прапори.

Таборове життя нормалізувалось. Праця кожного зазублювалась із працею інших, як машинерія в годиннику.

Мурик, який любив перечити та перескакувати на інші теми, не витерпів:

— Брате Професоре, на вашу думку, яка є найкраща система виховання молоді?

Хтось докинув: — пластова!

— О, тема широка й скомплікована. Відколи світ світом ця проблема була завжди актуальною. Вона є важлива не тільки для батьків, але і для педагогів, організацій, суспільства, держави, церкви.

— Чи виховання є делікатною річчю?

— Це певного роду вміння, від якого залежить будучність нації. Завдання скомпліковане тим, що у зміст його входять різні фактори, як от: почуття, розум, такт, а що найважливіше — добрий приклад! Воно припадає в першу чергу батькам, котрі є відповідальні за дітей перед самими собою, Богом та народом.

— Чи це правда, що виховання починається вже від колиски?

— Розуміється! Завдання — добре виховати дитину — припадає батькам, передовсім матері.

— Значить, батьки повинні бути вроджені педагоги?

— Необов'язково. У першу міру мусить бути між ними повна гармонія, самопошана, самопоміч, правдомовність, любов Бога та ближнього. Дитина, яку хочемо добре виховати, не повинна чути від батьків прокльонів, поганих висловів. Добрим прикладом можна більше навчити, аніж гарними словами!

— Здається мені, що ви це все дуже комплікуєте?

— О ні! Із життєвого досвіду знаю, що виховання є справа делікатна і дуже важлива.

Не знати, як довго тривала б дискусія, як би свисток не засвистів на вечірню збірку.

Цвіркун та Славко (Волик) приятелювали. Були справжніми побратимами, бо доповнювались характерами: Цвіркун — говіркий, співучий, жвавий, непосидючий, Волик — мовчазний, поважний, оригінальний.

За це обидва любили прохідки, прогулянки, екскурсії. Не раз у лісі:

— Славку! Що це?

— Не знаєш? Саламандра. Її і яструб не хоче їсти, бо в жовтих цяпочках є слизь-отруя. Ще є чорний рід.

— Чи бачив ти тритонів?

— Ні!

— Колись покажу. Живуть в калабанях та прочищують від комах та хробаків воду. Самець відмінний від самички.

— Дивись, як мене комар укусив.

— Не комар, а комариха! Комарі попивають нектар із квітів, комарихи ссуть кров.

Українці ривалізували із чехами в усьому: спорті, почесних іспитах, навіть у їжі.

Сорока побив Пепіка в бігу на тисячу метрів, у киданні списом та диском. Жирафа здобув перше місце у плаванні та скоку із жердкою, Цвіркун — у легкій атлетиці.

Із семафору був першим Змій, з азбуки Морзе — Хмара, у малярстві — Кучер та Чистий, у куховарстві — Мурик, у їдженні — Волик та Осел (дві порції книдлів та 17 добавок). Тільки не змогли чехів побити в роверництві та музиці.

Не бракувало дискусій. Брат професор з Мудриком спорив. Дискутували за Євангеліє, окультизм, спіритизм. Професор, як попович, кохавсь у Святім Письмі, Мурик, студент філософії, в окультних науках.

Одного погідного дня надвечір побратими тягнули доріжкою гияляк на дрова. Від табору були на яких півкілометра.

— Хто це?

Два підозрілі, обдерті типи, приспішеною ходою доганяли їх. Цвіркун та Волик теж приспішили кроки. Бачучи це, типи почали гнатись, вимахуючи ножами. Не думаючи довго, друзі дали ногам знати. Це були цигани.

Страх війнував над табором. Два роки тому, цигани напали вночі на тринадцятий празький курінь. Зв'язали пораненого вартового, заткали ганчіркою рота та «вичистили» всі харчі з кухні. Забрали теж ровери та резервові цельти.

Табір був на поготівлі. Нічна варта посилена, післано ольдскавтів на підсилку до дівочого табору.

За кілька днів впали зливні дощі. Річка пінилась зі злості, шуміла й виливалася з берегів. З тріскотом падали підмиті дерева, розбріскуючи водограями воду. Пливли, зненацька схоплені сарни та конари.

Ой! Лишенько, коли б хутко випогодилося. В неділю увечері в дівочому таборі — спільна остання ватра. Дівочий табір находивсь біля гори Хрудімки, три кілометри від хлоп'ячого.

Лунала пісня, трясся місток, святойванські мушки черкали фосфоровими вогниками у траві, коли пластуни входили до табору.

Запалено ватру. Застрибали іскри, миготіли вогняні язички. Співав розбурканий ліс. Дзенькотіли мандоліни, бриніли гітари, пісні сплітались, кучерявились над галявиною та розплітались у чорній темряві луною.

Вартова Маня прибігла до провідниці Кічки та щось на вухо шепотіла. За хвилику Кічка, Мондамін та Котя побігли над річку від сторони табору.

Рефлектор та лампки замигали по Хрудімці.

— Може втоплена сарна?

— Не можливо! Кажу вам, що чула голос.

— Може причулось?

З води, біля плаваючого дерева, виринула та знову сховалася якась голова.

У воду посипалось каміння: плю, плю, плю...

Чоловік плив у протилежний бік до берега. Хвилі зносили на скіс, але врешті доплив, зачепившись за прибережні кущі та видряпавсь на берег. Був голий. На дорозі засвистів хтось пронизливо у пальці. З ліса з'явився мужчина і почав стріляти в бік табору.

Мондамін та Кічка відповіли серіями і типи зникли.

— Мабуть думали, що нікого немає в таборі, що всі коло вогню.

— А може хотів сховатись та над ранком розпочати циганську роботу, — сперечались між собою пластуни.

По ватрі Мондамін залишивсь на ніч у дівочім таборі. Пластуни, вертаючись співали:

«Гей-гу! Гей-га! таке то в нас життя,
Наплечники готові, прощай моє дівча».

Час минав і залишилось ще десять днів таборування.

Жучки, яких на початку Славко поназначував фарбами, лазили й політали знову, святойванські мухи засвічували ліхтарчики. Ліс шепотів пречудну казку.

Цвіркун мав ще останню ранню варту. Хоч за кухню щось дзенькало, він удавав, що не боїться. Зрештою уже світало: сонце забарвило найвищі вершки дерев на помаранчево. А проте, щоб чути було, що є варту, він закашляв кілька разів і наближався важкими кроками у бік кухні. Потім, обережно на пальцях, поза смерічками підкрадався до річки. І що ж? — Кудлатий пес із лісничівки господарював біля молока. Ланцюг від нашийника видзвонював по бляшаній банці.

— Хай тебе качка копне! — і схопивши каменюку, замість у пса, поцілів у баньку. — Знову братва буде без сніданку!

По полудні, цього самого дня. Цвіркун був вільний від праці і пішов з братом Котею, професором, купатись. Брат Котя, старшина в минулому, був великий симпатяга, бувалий, розумний, віруючий.

— Цвіркуне, над якою річкою ти ріс?

— Над Солокією, брате професоре!

— І плаваєш, як сокира. Не соромно тобі?

— Я як мав твої літа — днював і ночував над Десною. На дванадцятому році життя переплив Дніпро біля залізничного моста під Києвом. Уяви собі: кілометр із гаком широкий.

— Розкажіть щось про Київ. Чи кращий за Прагу? — настоювали інші.

— Без порівняння! Бувало вийдеш на Володимирівську гірку і бачиш: у низу, під кручею — Дніпро. Кораблики гойдаються на хвилях маленькі, мов човники. На горбках зеленню й садками закутаний, пишається Київ, тільки бані виблискують у сонці. Дніпро сердиться, піниться й же не хвилі, мов козацькі чайки, попри Поділ та зникає в далекому степу.

— Боже мій, а що за краса Хрещатик: широкий, довжезний, каштанами та квітами засаджений.

Цілий вечір Цвіркун думав і мріяв за Київ.

По шоститижневому перебуванні осамітнювали ми стоптану галявину. На прощання заспівали:

«Бодай ся когут збудив,
Що рано мене збудив,
Малую нічку мала, —
Я ще ся не виспала!»

Але пісня не в'язалась. Кожний, засмучений, згадував минуле таборове життя, тужив за непійманим...

Увечері закурена Прага вітала нас обсмалених вітром та сонцем, задоволених, загартованих та волевих. Пахнутимуть вони живицею, озонистим вітром, усміхатимуться сонцем.

Але все це промине, забудеться, тільки спомин табору та крицевий гарт не затруться!

*) Гарний був, любили його дівчата,

Бо був стрункий, як смерека.

**) Назви квітів.

УСПІХИ НАШИХ ПОДРУГ

МИРОСЛАВА МАСЛОВ

У Франції здобула ступінь доктора природничих наук пані Мирослава Маслов-Міжіняк за працю з ділянки рослинної фізіології на тему функції хлоропластів у процесі фосфорильзації.

Цей здобутий на університеті в Орсе біля Парижу докторат є т. зв. держав-

ним і є він найвищим докторським ступенем у відрізненні від т. зв. докторату третього циклу, що його здобувають звичайно після одно-дворічної праці по закінченні студій. Такий державний докторат санкціонує довголітню та успішну працю, яку Мирослава Маслов виконувала у французькому національному центрі наукових дослідів. Із цієї праці вона опублікувала — частинно індивідуально, а частинно у співпраці з іншими дослідниками — низку статей у французьких і англійських фахових журналах та наукових збірниках.

Мирослава Маслов від дитячих років член української спільноти. У пластовій організації була вже новачкою, а відтак юначкою та їздила щороку на пластові табори до Німеччини.

У Парижі була членом Української Студентської Громади та Союзу Українських Студентських Товариств Європи, членом Головної Управи Організації Української Молоді у Франції та викладачкою на літньому курсі українознавства. Є вона членом редакційної колегії «Франко-Українського Бюлетеню» і відомим перекладачем українських письменників французькою мовою. Її переклади, у першу чергу поетів-шестидесятників були друковані постійно у «Франко-Українському Бюлетені», а інші переклади, як от Т. Шевченка і Є. Маланюка, були друковані у книжкових виданнях цих поетів.

Зараз Мирослава Маслов-Міжіняк є звичайним членом Наукового Т-ва ім. Шевченка.

Ми певні, що успіхи цієї молодой українки, вихованої на пластових засадах, можуть бути прикладом для не одної із наших молодих подруг. Вони є ще одним доказом того, скільки можна здобути у чужому довіллі, не відкидаючи свого українства.

(За «Українським Словом»)

Що Вам це пригадує?

Як повідомила західня преса від осені 1970 року перестав діяти чеський скавтінг, якому вказано увімкнутися в існуючі комуністичні організації молоді. Журнал чеського скавтіngu п. н. «Юнак» повідомив, що перестає виходити, а скавтові з'єднання перейшли до молодечої організації піонерів.

Скавтова організація в Чехословаччині постала в часі першої світової війни і розвивалася незвичайно гарно аж до німецької окупації Чехословаччини в другій світовій війні. Як знаємо, що в цих часах, за згодою чеського скавтіngu, могли працювати та діяти українські пластуни, згуртовані в СУПЕ — про що саме в цьому числі нашого журналу є розповідь одного із членів українських з'єднань на еміграції. Після короткого періоду 1945-48 р. чеські скавти знову відновили працю, але коли комуністи перебрали владу, скавтінг розв'язано, а його провідників засуджено разом на 69 років тюрми.

Щойно в березні 1968 року дозволено чеським скавтам продовжувати свою діяльність під

назвою чеських юнаків — але вже після одного року радіо та преса почали нагінку на чеське юнацтво, закидаючи імперіялістичне походження скавтіngu, релігійність, аполітичний характер і праві симпатії провідників чеського юнацтва.

Здається, що комуністичний уряд перелякався ентузіазму, із яким чеська молодь прийняла віднову скавтової організації, і тому після річної нагінки постановив її зовсім розв'язати чи перемінити на комуністичну клітину. Але сьогодні навіть чеська преса подає, що багато скавтових провідників і молоді не годяться з наказом та йде в підпілля, щоб далі вести свою скавтову працю, бо, як кажуть, «хто раз став скавтом, залишається ним на ціле життя». Навіть і тоді, коли приходять заборони і треба йти в підпілля.

Чи не цікаво Вам дізнатися про таку долю чеських скавтів? Чи не нагадує вона Вам історію нашого Пласту, що був заборонений усіма окупантами наших земель, а проте, знову відроджувався і діяв? Здається і ми можемо ствердити, що хто став пластуном, той ним залишався, по-мimo всіх заборон і переслідувань.

Образок маляра Петра Холодного

М. Сингаївський

ПАДАЄ СНІГ

Кличу тебе. Викликаю
на перехрестя душі і доріг.
У хуртовини, в засніжжя гукаю...
Падає сніг. Падає сніг.

Буду в душі — і малим, і дорослим.
Сиву сосну запрошу на поріг.
В інеї сосни, вчаровані сосни.
Падає сніг. Падає сніг.

Стелеться біле зимове диво.
А крик мій — без голосу, як на гріх.
Не знатимеш ти, що мені журливо...
Падає сніг. Падає сніг.

Добре, що я пожуритися вмію,
слухать безжурний жіночий сміх.
Добре піти в снігову завію...
Падає сніг. Падає сніг.

Що принесу я в душі бентежній?!
Все, що для світу — для тебе зберіг.
Кажуть: бажання в людей безмежні...
Падає сніг. Падає сніг.

ЧОМУ ТРЕБА ПИСАТИ ІСТОРІЇ КУРЕНІВ

Пласт, як знаємо, це організація української молоді, а історія Пласту — це історія діяльності та успіхів тієї ж молоді.

Коли ми вивчаємо історію Пласту, ми довідуємося про працю пластунів і пластунок у крайових та головних проводах. Але щоб дізнатися про працю та досягнення поодиноких куренів чи юнацьких, чи старшо-пластунських або про працю одиниць — треба звичайно звертатися до архівів крайових пластових старшин, архівів станичних чи курінних.

Історії куренів це безумовно дуже важлива частина історії цілого Пласту. В ній повинен бути реєстр цілої проробленої праці куренів, їх програма, участь у станичних і громадських акціях, успіхи, виступи і т. п. При цьому майже кожний курінь має свої пророблені практичні праці, які з роками забуваються, але які могли б не одному послужити прикладом у виконванні провідних чи виховних обов'язків.

З описів проведеної праці виступають наочню

її виконавці, яких нові ряди юнацтва можуть брати собі за зразок у своїй діяльності. Посвята і труд цих давніших юнаків і юначок додають теперішнім заохоти до кращого виконання їхніх завдань у куренях.

Кожний курінь має також свого ідейного патрона, якого іменем названо курінь. В історії куренів треба підкреслювати ідейні мотиви, які були причиною до обрання саме такого патрона.

Але історія куреня — це не лише реєстр праці, проведеної упродовж довгих років. В ній віддзеркалюється дух куреня, його пластова постава, його ідеали, думки членів, їхні переживання. Там можна знайти спомини минулого та плями на майбутнє і все те, що курінь як жива і діюча одиниця пережив за час свого існування.

Тож не даймо пропасти пам'яті наших довголітніх надбань, а передаймо їх на письмі нашим подругам і друзям!

Ст. пл. Софія Мартинець

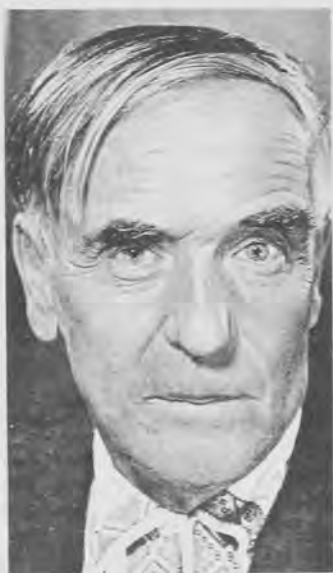
Чи Ви вже
вирівняли
передплату?

6.00 ДОЛ.

ЧЕРГОВЕ НАУКОВЕ ДОСЯГНЕННЯ АКАД. ПЕТРА КАПИЦІ

Академік Петро Капиця — науковець-фізик світової слави

(СКВУ-УПС) — 28 липня ц. р. окрема комісія Академії Наук СРСР, складена з великої групи спеціалістів, підтвердила правдивість і переломове значення нового фізикального відкриття акад. Петра Капиці. Мовиться про потужний високочастотний розряд у газі, що під незвичайно високим атмосферичним тиском створив контрольовану, тривало існуючу плазму із температурою понад одного мільйона градусів Цельсія.

Плазма (іонізований газ) — первинний стан матерії. В ній позитивно і негативно заряджені частини атомів майже однакові. Електричне поле в плазмі неупорядковане та перебуває в хаотичному стані. Плазму звикли також визначати як стан «праматерії». У лабораторних випробуваннях досягнуто дотепер плазми з температурами до сотень мільйонів градусів, але досі — неконтрольовані.

Акад. П. Капиці пощастило у спеціально сконструйованій т. зв. магнетичній пляшці створити становище електронних напруг і реакцій, які призвели його до нової гіпотези про природу кульових (шарових) блискавиць. Плазма в куль-блискавці посідає своєрідний механізм термоізоляції. Довкола плазми створюється т. зв. подвійна електрична верства.

Нові пізнання акад. П. Капиця досяг з допомогою ним самим сконструйованих новітніх високочастотних генераторів — «пляротрону» і «ніготрону». Науковці вважають, що нові відкриття П. Капиці — великий крок уперед до безпосереднього контролювання вжитку атомної енергії у промисловості.

П. Капиця, 76 років життя — геніальний науковець-фізик світової слави. Нашадок старого українського роду. Один з його прапрадідів, також Петро, бувши запорожцем, називався просто — Капець. Утративши у війні батька, генерала армії, Капицям — мамі і синові пощастило втекти з Петербурга до Англії. Славний британський фізик лорд Рутерфорд швидко відкрив геніальне обдарування молодого «російського» фізика та притягнув його до найближчої співпраці, поставивши його на стрімкій щаблі блискучої наукової кар'єри. Швидко П. Капиця «англізувався», але й не дуже дбаючи, британського громадянства не придбав.

1934 р. П. Капицю заманили до Москви на міжнародний конгрес фізиків, урочисто «гарантуючи» йому повернення до Лондону. Проте, із Москви Сталін Капицю вже більше не випустив. Посадили його там у «золоту клітку». А протягом наступних 20 років Капиця так звик, що й після смерті Сталіна вже добровільно залишився в СРСР. Поговірки, начебто большевики «викрали» в американців таємниці атомної і водневої бомби — щонайменше перебільшені. Творцем совєтської ядерної зброї став вирішальною мірою таки Петро Капиця.

ОСТАП ОБРОЦА

М АЛ Я Р С Т В О

Остап Оброца — сучасний
графік із Стрия

Ліногравюра О. Оброци «Бойківська пісня»

Одним із талановитих молодих графіків-українців є Остап Оброца. Його мистецькі роботи відзначаються не лише справжнім талантом, але при цьому життєрадісним настроєм. В образах молодого графіка немає сентиментального, поверховного замилювання природою, а є глибоке розуміння життя. Це бачимо у таких працях, як «Весна» чи у такому близькому йому, рідному пейзажі «Бойківська пісня». Оброца сам уродженець Стрия, а школи закінчив у Львові. Під впливом зустрічі та дружби із відомим мистцем Петром Обалем розвинувся талант Оброци і його бажання шукати і творити. Оброца відомий із своїх гравюр на теми українських народніх пісень та із своїх численних екслібрисів. Крім цього він задумує створити серію гравюр «Визначні люди минулого», щоб представляти відомі постаті з українського народу.

Перед молодим мистцем ще багато праці та можливостей, але те, що він досі створив, указує на справжній талант та ставить Оброцу у ряд кращих українських графіків.

(За «Ранком»)

Ліногравюра О. Оброци «Довбуш»

ВАТРА

пл. розв. Ксеня Одежинська

«Горить ватра, горить ватра...»
Спів лунає по таборі,
Юначки сидять у колі
Задумано поглядають
Як іскри летять...

Чути шепіт тут і сміх,
І наказ:
Станьте вколо — «на добраніч»...
Поволеньки спів стихає...
Все, що лишається
Це жар ватри,
Що згасає.

ВОЙОВНИЧА ПРАБАБУНЯ

(СКВУ-УПС) — Експедиція секції археології обласного Миколаївського відділу українського товариства охорони пам'яток історії та культури спільно з групою Одеського археологічного товариства недавно зробили при розкопках кургану біля с. Солдатське, Вознесенського району, цікаве відкриття. У розритій могилі знайдено

рештки жінки-войовниці, часу п'ятого-четвертого ст. до н. е. Старовинна амазонка мала біля себе верхів'я стріл і списів, частини зброї — і фрагменти чорнолякової посуду, з якої того часу пили вино. Войовничість не заважала нашій прабабуні бути жінкою: знайшли при ній також поліроване дзеркало. Учасники експедиції схиляються до погляду, що справді потрапили на могилу мітологічно славетного (але історично недоведеного) роду амазонок. Шукають далі...

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ
Теодосія Волошина

Astro Travel Service

2198 BLOOR ST. WEST — TORONTO 9, ONTARIO
Telephone: 766-1118 & 766-1119

- Полагоджує всі справи у зв'язку із спровадженням рідні з України та інших країн Східної Європи.
- Продає квитки на всі літунські, корабельні та автобусові лінії світу
- Нотаріально завірює всі потрібні документи.

Анатолій Драгомирецький

ХРИЗАНТЕМИ

З весни чекав, поки розквітнете. Зацвітали і опали канни, нарциси. Та я все чекав. І, може, від тієї нетерплячки ви розпустилися цього року раніше. Раніше, щоб міг понести вас тій, що обіцяла піти поруч у житті, як тільки народяться перші хризантеми.

Я хочу вірити квітам, а вам — найбільше. Вам, що приходите тоді, коли важко повірити вже у цвітіння.

КОЛЯДУЄ ВІТЕР

Вітер колядує під теплими стріхами і тривожить мою журбу. Бо між нами лише мить. Куца мить, наче подих пташиний.

Я, мов злодій, броджу під твоїми вікнами.

І кроків моїх уже не хочеш почути. Що ж, піду у твою легкодумну зневіру...

Навіть не глянеш, куди повели сліди. Їх ще видно під твоїми вікнами.

А тут слотава осінь...

(Із збірки ліричних мініатур
п. н. «Музика ліній»)

ЧИ ВИ СПОСТЕРЕЖЛИВІ?

На цьому малюнку є дев'ять похибок, що їх зробив автор малюнка. Чи можете їх знайти?

Розгадка цієї цікавої рисункової загадки під назвою "Чи ви спостережливі?" надрукована в цьому числі на сторінці 24-й.

МОГЛО Б БУТИ ЩЕ ГІРШЕ...

Бути оптимістом — це значить вірити в те, що б там не було, але завжди «могло б бути ще гірше». І сьогодні, коли так багато молодих із песимістичною настановою аналізують і турбуються своєю Америкою, варто, може, подивитися з іншого боку на цю справу і сказати — «могло б бути ще гірше». Щоправда, це «могло б бути ще гірше» ніколи не стане початком доцільної дії чи спонукою до неї. Для цього дійсно треба переконання, що «могло б бути інакше».

Але, ми — пластуни, що завжди повинні бути погідної гадки, піддаймо це оптимістичне гасло «могло б бути ще гірше». Воно може стати для нас хвилиною пригадкою, що хоч у США не все є гаразд, що хоч є чим турбуватися і чого побоюватися, то все ж таки є і чим утішатися. Бракує тут тих картин життя, які ми зустрічали у мандрівці по Східній Європі і які зродили в нас це почуття, що: «могло б бути ще гірше».

Кордон з цементового муру і колючого дроту між західною і східною частиною Берліну.

...Ляйпціг. Ціла родина зібрана в одній кімнаті. Доньки прислонюють вікна завісами. Мати зачиняє двері. Господар нервово усміхається і говорить: — «Це так у нас треба, бо не добре, щоб усі знали, що в нас на телевізії програма «із Заходу». Ми в усьому втаємничені. Із усіма вислуховуємо телевізійних вістей із Західної Німеччини».

...Ляйпціг. У нас у валізці примірник західно-німецького тижневика. Якось удалося пере-

вести через кордон, і тут саме, у цій родині, знаходимо добру нагоду його комусь відповідному передати. Подаємо його господині, яка побачивши знімок східно-німецького поліцейя на обгортці журналу, махає рукою з гірким усміхом і словами: «Дякую, але я вже їх у своєму житті за багато бачила»!

Через діру в кам'яному мурі, що становить кордон між західним і східним Берліном, видно теж кордонну перегородку із кільчастого дроту, що в сьогоднішньому мирному часі наче під час війни ділить це найбільше німецьке місто на дві частини, між якими майже нема нормальної комунікації.

Не розуміємо того. Ми думали, що подарунком зробимо найбільшу приємність, яку можна справити комусь у Східній Німеччині. Збен-тежено вмикаємося в дальшу розмову. Врешті знову подаємо цей журнал господині. Пальці жінки спочивають на журналі. І враз — очі її грають утіхою, її вид прояснюється і вона говорить: — «Ах, цей папір! Це папір із Заходу — це західний журнал». До четвертої години ранку перечитує цей журнал, що ще буде тут довго ходити «з рук до рук».

...Дрезден. Знайомі нам говорять, що важко тепер дістати будьякі інші овочі, крім яблук. Такі, кажуть, є сезони. Щось одне є, а другого в цілому місті не знайдеш, як наприклад — тепер нема помаранч. Ми у готелі. Будемо зараз від'їздити. Забираємо свої речі. Нас затримує головний кельнер словами:

— А, та це наші дві дами з Америки! Чи не будете в нас на вечері?

Відповідаємо: «Ні»!

— Ну, то ми зараз приготуємо Вам маленьку перекуску на дорогу.

Колишній славний королівський замок "Градчани" і так званий Карловий міст у Празі, в Чехо-Словаччині.

Ми дякуємо. Пізніше, віддалені десятки миль від Дрездена отвиріаємо торбинки із перекускою, знаходимо солодке і тузин великих соковитих помаранч. Для «дам з Америки». Не знаємо, чи сміятися чи плакати.

...Прага. Автобус проїжджає біля французької амбасади. Вона оточена довгою чергою людей. Молода чешка пояснює нам:

— Там знаходяться і представники уряду Західної Німеччини. Люди вже так стоять від 3-ої або 4-ої години вранці. Як лише хтось один із цієї черги дістане візу на виїзд, туди, звідки Ви приїхали, то буде дуже добре.

Автобус закручує на площу св. Вацлава. Сусідка пояснює нам, що ці вазонки із кущами довкола пам'ятника на те, щоб прикрити ще незмиті написи останньої демонстрації. Автобус повертає у вузеньку вуличку. У звичайному крамничному вікні великі знімки чеського президента Свободи та нещодавно насильно усуненого генерального секретаря Дубчека і напис: «Ми дякуємо вам за весну 1968 року!»

...Будапешт. Увечері говоримо з мамою та братом знайомого нам студента із Заходу. Перекидаємося думками та жартами. Молодий чоло-

вік каже, що радо поїхав би з нами у дальшу мандрівку. Ми жартівливо погоджуємося сховати його у нашу валізку. На другий день при сніданні зажурена мати оповідає нам, що її 20-літній син не спав учора спокійно. Йому кілька разів снилося, що у валізці він переїхав у нашому авті на Захід. Нам прикро за наш жарт. Пізніше на кордоні витягають з нашого авта задні сидження, щоб побачити, чи часом хтось там не схований.

Це лише декілька образків з того, що ми пережили у Східній Європі. Так, молоді подружки і друзі, ми знаємо, що ми вибрали ці образки з наших переживань і так їх насвітлили, як ми це вияснили на початку цих рядків. Але, найважливіше, що ці образки правдиві.

Вертаючись пізніше до Західної Європи, ми були свідомі, що ці всі повище згадані особи випадково опинилися «там», а ми «тут» — що вони такі самі люди як і ми. Нам лише припала приємніша роля, — роля оптиміста, що може собі дозволити описати ці образки як докази для того, що «могло б бути ще гірше», а не як зразки сірої буденщини сьогоднішньої Східної Європи.

Весна 1969 р.

Бурх

ВЕСЕЛКА

144 Друга Євгену в Нью-Йорку
(в Пластовому Домі)
Tel.: ORegon 4-9576/-79/-98

відкрита щодня від вчасного ранку до пізньої ночі.

- + Зимні і теплі перекуски, сніданки, полуденки
 - + содові води
 - + морозиво
 - + солодоші — теж вибагливі, імпортовані
 - + шкільне і канц. приладдя
 - + українські і чужомовні часописи.
- «Веселка» є улюбленим місцем зустрічей нашої молоді!

Молоде перо

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ ІЗ ПЛАСТУНАМИ

Тихий вечір, зорі сяють
Сніг білесенький тане
З янголятами, на саях
Миколай до нас іде.

Утомивсь дідусь старенький
Янголята поспішають,
Бо в Нью-Йорку на долині
Пластунята вже чекають.

Заглядає сюди-туди,
Думав, що заблудить,
Аж ось залунала пісня:
«О, хто Миколая любить».

Ось будинок, сірі мури
У вікні «тризуб, лелійка»,
Сумніву вже тут немає —
Це є пластова домівка.

Добрый святий Миколай
Роздав нам дарунки різні.
А ми йому заспівали
Гарні українські пісні.

пл. уч. Оріся Городецька
18-ий Курінь УПЮ-ок в США

(Вірш нагороджений 2-гим місцем у групі молодшого юнацтва на конкурсі дописів у Нью-Йорку).

ГУРТOK «ФІЯЛКИ» СПІВАЄ СВОЮ ПІСНЮ

Гурток Фіялки — десять подруг
З'єднав нас дружньо пластовий дух.
Гурток Фіялки — юнацька душа
Чиста, дівоча, ніжна.
Гурток Фіялки — це вічна дружба.
Щира, жертвна, міцна.

В Пласті пізнали ми Рідний Край,
Вивчали мову, пісні, звичай,
Кожна Фіялка народу дочка,
Гідна, все вірна, стійка.
Гурток Фіялки — юнацька душа
Чиста, дівоча, ніжна.

Як нас розлучить доля життя,
Останесь кожній спомин гуртка,
Ватри, табори, мандрів милий час,
Вернуться в згадці до нас.
Гурток Фіялки це вічна дружба,
Щира, жертвна, міцна.

(Із творчості юначок в Аргентині)

Пишу,
бо яось тяжко на душі.
Неначе камінь
журба лягла на мої груди.
Тонкими, сірими пальцями
обгортає мене смуток.
Життя моє —
неначе впливає з мене.
Слаба.

Віддих мій тяжкий,
немов останній...
А дзеркала моєї душі
заповнені сльозами.
Але не плачу...
Плач — це для неси́льних.
А я сильна, бо я пишу.

Втікаю від усього штучного
Та повертаюсь до правди.

Лишаю позаду тяжке повітря газоліни
А наповняю груди медовим запахом.

Покидаю блискавки електричної ночі
І надімною простеляється килим золотом тканий.

Втікаю я від хитрости, неправди
Міських манекенів — не людей.

І я сама, душа моя вільна, зелена,
Хоча не сама я, але з Богом.

Пл. розв. Марта Шараневич
гурток «Троянди», 10-ий Курінь УПЮ-ок
ім. Олени Косач, Торонто

Закликайте Ваших друзів і приятелів
передплачувати і читати «Юнака»!

ПЛАСТОВЕ ПІДПРИЄМСТВО

МОЛОДЕ ЖИТТЯ

Єдина пластова крамниця
у США має на складі:

♦ пластові однострої ♦ пла-
стові відзнаки до одностроїв
і таборний виряд ♦ пласто-
ву літературу ♦ і т. п.

MOLODE ZYTTLIA, Inc.

302 E. — 9th St.,

New York 3, N. Y., U.S.A.

Дітройт — колыска Пласту в США

Гарячим літом 1949 року 14 пластунів і пластунок, що приїхали з Європи, до Дітройту, зішлися вперше у т. зв. «Українській Хаті», щоб розпочати знову пластову працю. Із цієї групи постала вже в грудні 1949 р. Пластова Станиця із першим станичним пл. сен. М. Бажанським.

Від того часу дотепер ця маленька групка пластунів у Дітройті зросла до 350 членів і є четвертою за величиною пластовою станицею у США. Десятки зразкових пластунів і членів української громади вийшло із цього гурта.

Між рядами цих пластунів в останніх роках станув м. ін. вихованець дітройтського Пласту — перший гетьманський скоб на американській землі — Тарас Лончина.

Але Дітройт загально відомий не лише з успішної праці Пластової Станиці та безконечної черги добрих пластових провідників, виховників та юнацтва. Так склалося, що це непривітне, славне із автової промисловости місто стало у перших роках масового переселення пристановищем найбільш активних пластових провідників, з яких створилася перша Крайова Пластова Старшина у США під проводом уповажаного Пласту на США пл. сен. Е. Гут-Кульчицького. Це і було причиною, що вже в 1951 році в Дітройті

закуплено перший Пластовий Дім, у якому примістилася як станиця, так і КПСтаршина та до якого перевезено з Німеччини цілий пластовий архів. Тут розвинулася також велика пластова видавнича діяльність: почав виходити перший «Пластовий Листок», а відтак різні курінні та урядові вісті, правильники і звіти крайових і головних провідів та гарно редаговані «Вісті із Станиці».

Після деякого часу крайовий провід перейшов до Нью-Йорку, а головний діяв там, де жили його члени, — але Дітройт залишився досьогодні центром пластового життя і його минулого. Під опікою довголітнього голови ГПБулави і ГПРади пл. сен. Йосипа Бойчука в Дітройті розвивається великий і вартісний пластовий архів — джерело інформації про Пласт у Німеччині та на американському континенті, далі появляються «Вісті ГПБулави», правильники і виховні матеріали. А пластова молодь Дітройту безупинно ширить добру славу своєї станиці на таборах, вишколах, на зустрічах і на спортивних змаганнях.

Пласт у Дітройті перший колись у початках нашої організації на нових місцях поселення, залишився першуним і посьогодні.

Перша станична старшина в Дітройті в 1950 році. У першому ряді від права — станичний пл. сен. М. Бажанський, біля нього ст. пл. О. Клим і пл. сен. Б. Ухач.

Начальний Пластун — Сірий Лев під час урочистого посвячення Пластового Дому в Дітройті 1951 р.

Д-р Олександр Тисовський — основоположник Пласту на відвідинах у Дітройті в 1957 році, на пластовій оселі "Зелений Яр".

Табір юначок на "Зеленому Ярі" під проводом комендантки ст. пл. К. Дяків, юнацької виховниці з Дітройту — 1966 р.

Рій новаків "Яструб" на "Зеленому Ярі" біля Дітройту із своїм братчиком — зразковим виховником бл. п. ст. пл. О. Білим.

Юначки в часі табору на "Зеленому Ярі" під проводом комендантки юнацької виховниці з Дітройту ст. пл. М. Лончини — 1968 р.

Провід Пластової Станиці в Дітройті у 1970 році. Посередині станичний пл. сен. Ігор Король.

Новаци і юнаки допомагають у таборовій кухні на "Зеленому Ярі" 1964 р.

*Чи Ви вже вирівняли
передплату?*

З ПРИРОДИ і ТЕХНІКИ

Досягнення в космосі

В Онтарійському Королівському Музеї в Торонті в Мек-Логлі Планетаріум-і цікаво спостерігати різні величини планет

Три астронавти — Ніль Армстронг, Едвін Алдрін та Майкель Колінс 18-го липня 1969 року почали свою епічну подорож до нашого сусіда в просторах — до Місяця, романтично оспіваного від віків.

Величезна ракета знялась в полум'ї темно-помаранчевого вогню, та із страшним гуркотом прорізувалась поміж рудуватими хмарами, а за 12 хвилин космічний корабель Аполло 11 вже кружляв навколо земської кулі. Людський ум та праця машин-комп'ютерів вичислювали точний відлет та намічений шлях від тяжіння Землі до Місяця — таємничої планети. Це сталося без жодних проблем. Цього дня по обіді відповідним маневром прилучено до Аполла другий корабель.

Упродовж своєї мандрівки далі та далі від нашої планети Ніль Армстронг та його товариші описували словами різні барви та відтінки світу — темносиня барва відрізняла моря від зелених кольорів континентів. Одним поглядом людського ока вони могли бачити цілу західню гемісферу від Аляски до Гір Чіле.

Кілька днів пізніше Армстронг і Алдрін ступили на Місяць і прославили його такими словами: «Це є один крок людини..., але який великий поступ для людства». Цілий світ пильно слідкував за тим, як Армстронг, залишаючи сліди людської стопи в сивій пилюзі іншого світу, став першою людиною другої планети. Кожний бачив, як щасливо Армстронг та Алдрін мандрували навколо свого корабля, збираючи камені та розкладаючи інструменти. Тут вони залишили плиту з написом: «Тут осіли люди на Місяці 20. VII. 1969 року. Ми прибули сюди в мирі від усього людства».

Другого дня обидва приєдналися до Колінса, який чекав на їхній поворот з Місяця.

Довгі роки до полету Аполло XI механічні кораблі без людини кружляли навколо Землі, Сонця, Місяця, а також летіли мимо Марса та Венери. Перші дослідники відкрили пасма тяжкої радіації над світом, «Тайроси» та «Німбуси» безпереривно накреслювали на мапах погоду світу в обсязі десяти тисяч миль, а «Тельстари» перегидали телефонічні розмови між континентами без потреби підводних каблів. Кольорові світлин доказали великі можливості для удосконалення картографії. Вони подають такий чіткий образ, що можна навіть бачити як міняються барви Місяця в листопаді.

Навколо Сонця літають «Піонери», які міряють силу різних соняшних чинників. Дивлячись на таку могутню силу, тяжко повірити, що наше Сонце є однією з «найдрібніших» зірок Всесвіту. Ширина соняшної «корони» дорівнює добрих 50,000 кілометрів. Інструменти слідкують за кожним рухом цього величезного атомового вогню.

Ігор Сікорський успішно літав першим модерним гелікоптером 1942 року. 12 років пізніше перший літак вилетів і осів на землю прямовісним летом.

Найцікавіші відкриття у науці тепер зв'язані з Марсом та Венерою. Перший «мандрівник», що облетів Венеру, прислав крізь темну далечинь цікаві інформації. За 30 хвилин часу науковці більше довідалися про Венеру (грудень 1962) як колинебудь передтим. Мрія про те, що Венера могла бути якимсь другим «раєм» швидко розвіялась. Ця планета — це одне «пекло». Гаряч понад сімсот ступенів Фаренгейта існує з одного боку планети тоді, коли з другого замерзають рослини в температурі 200 ступенів нижче зера. Тиск атмосфери Венери у двадцять разів сильні-

ший чим наше повітря. Це значить, що людина, опинившись там, розчавилася б. Довгими роками науковці мозолились над питанням: «З чого складаються хмари Венери?» Не з водної пари, але з піску та інших речовин! Це значить, що Венера не пригожа для існування. Нема навіть кисню на цій «ровесниці» земської кулі.

Кілька років пізніше нові інформації доказали, що Марс також не може підтримувати жодного життя. Марс не має ні краплини води, ані досить повітря. Брак атмосфери доказував, що хвилі радіації могли б без перерви бомбардувати планету своєю силою. Кратери величезної ширини та довжини розкидані всюди. Доказано, що «канали» на Марсі не існують (липень 1965 року).

Всі ці відкриття були цікаві, але також були

потвердженням того, про що ми могли тільки догадуватися, цебто, — наш світ є єдиним місцем у просторах, на якому успішно може жити людина. Знімки астронавтів показують нам Землю як планету прикрашену синіми, зеленими та коричневими барвами. Всі, що бачили цей «діамант» — нашу Землю з такої відалі, подивляють її неймовірної краси барви.

Тепер ми повинні турбуватися тим, щоб вдержати земську кулю якнайбільш пригожою для людського життя.

Пл. розв. Андрій Верига

Гурток «Пантера», 15 Курінь УПУ-ів
ім. Івана Чмоли, Торонто

(З «Проблисків» — одноднівки Курсів Українознавства ім. Г. Сковороди, Торонто).

ТРОХИ ЦІКАВОГО ПРО ТЕПЛОТУ

Чому:

1. Взимку в лісі, коли крізь корони дерев пробиваються сонячні промені, на сніг, який покриває землю, часто болюче дивитись: він просто осліплює. Але коли прийти в той самий ліс на початку весни, то видно зовсім іншу картину: сніг у ньому покритий кусочками кори, гілочками, шишками, сухими плодами дерев. Здається, що хтось навмисне кидає на сніг усе сміття. І мимоволі виникає запитання: звідки воно взялося, де було взимку? Якщо ви спостережливі, то напевно хутко зумієте відповісти на це питання, а рівночасно також — чому це все сміття із часом починає опускатися все глибше і глибше у сніг.

2. Чому при холодній погоді багато тварин сплять, згорнувшись у клубок, а коли тепло, то вони сплять розтягнувшись на цілу довжину?

3. Літні хмари вищі як осінні та зимові. Чому?

Чому хмари, які утворилися вдень, надвечір зникають?

4. У дуже великий мороз птахи частіше замерзають літаючи, ніж як сидять на місці. Чим це можна пояснити?

5. Взимку, щоб захиститися від холоду на вулиці, люди вбирають теплі плащі або футра, футряні шапки тощо. Чим же в такому разі можна пояснити те, що в південних частинах Середньої Азії у спеку носять ватовані халати та футряні шапки? Хіба в такій одежі не є значно важче переносити спеку?

6. Відомо, що мокрий предмет промерзає на морозі більше, а тим часом, коли сильні морози, тоді вогкий ґрунт звичайно промерзає в глибину менше, ніж сухий. Чому?

7. Чому лід є добрим охолодним матеріалом? Чому в гарячих країнах ріки виливають звичайно у другій половині літа, коли буває найменше дощів? Чому гірські ріки влітку найменше багатоводні вранці?

ПЕРШИЙ ВИПУСК БІБЛІОТЕКИ

“ЮНАКА”

У місяці листопаді цього року вийшла друком перша збірка молоді творчості у започаткованій нею бібліотеці “Юнака”. Збірка п. н. “Контрасти”, зредагована і упорядкована пл. сен. Лярисою Онишкевич, містить прозу, поезію, репортажі, графіку та музику. Має вона 25 авторів з Бельгії, Італії, Франції, Німеччини, Австралії, Канади і США. Більшість із молодих авторів почали свою творчу кар’єру на сторінках “Юнака”, але у збірці є лише деякі матеріали, що були поміщені у нашому журналі. Твори молодих авторів попереджені їхніми світлинами та короткими даними з їхнього життя.

Обкладинку для збірки виготовила ст. пл. Лілея Волянська-Горняткевич, а сторінки “Контрастів” багато ілюстровані графіками молодих adeptів мистецтва.

Збірка попереджена поезією “Про контрасти” пера Романа Бабовала, зверненням до читачів упорядчиди збірки пл. сен. Лярисы Онишкевич і вступною статтею відомого літературознавця Юрія Лавріненка.

Пластунки із племені “Перших Стеж” зложили на це видання 800 дол. Ціна книжки 3.50 дол. у м’якій обкладинці.

ЩО СВЯТИЙ МИКОЛАЙ ПРИНІС ПЛАСТОВИМ СТАНИЦЯМ?

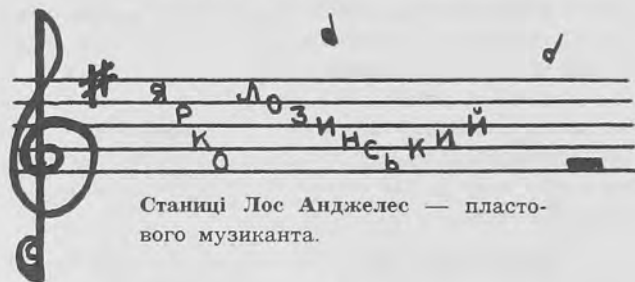
(Просила про це Св. Миколая Редакція юнацького журналу "Розбань" у Рочестері.

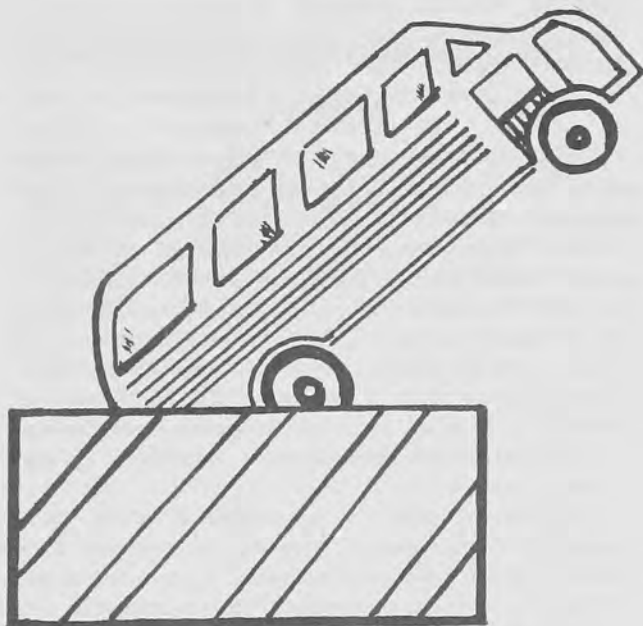
Станиці Філадельфія — "Анну Ярославну".

Станиці Нью-Йорк — Статую Миру, щоб "гіписи" не зачіпали пластунів і пластунок, коли вони йдуть до пластової домівки.

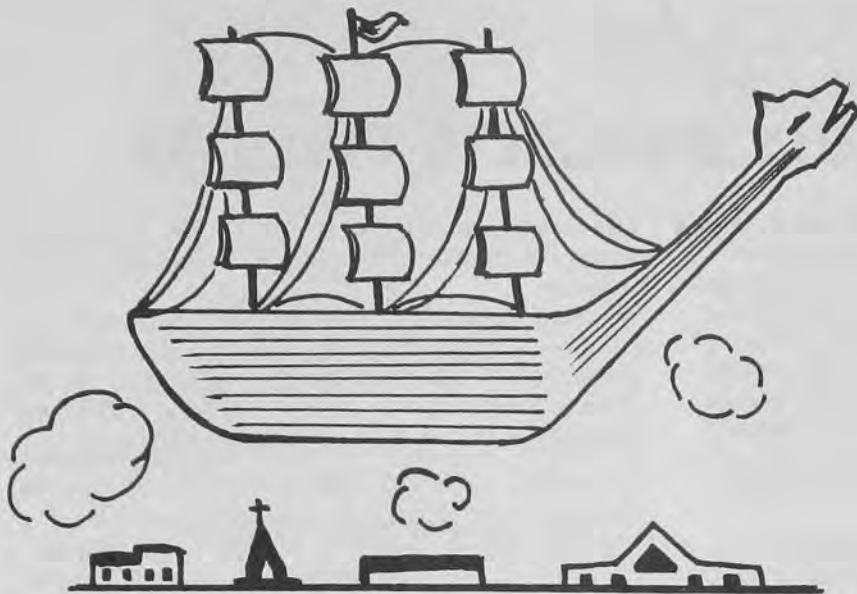
Станиці Лос Анджелес — пластового музиканта.

Станиці Боффало — побажання, щоб частіше приїжджали на наші забави.

Станицям у Коговз і в Ютиці — більше дівчат. Диво! — хлопців мають досить.

Пл. сен. Богданові Гуранові летючий корабель для Рочестерської Чорноморської залогі.

Станиці Монреаль — старших пла-
стунів між 19 а 26 років життя

ЛІНИВИЙ

До трьох пластунів, що лежали на травичці у таборі Пунта Індіо підходить пластун сеньйор і каже:

— Найбільш лінивому з вас я дам 500 пезів...

Тут зірвався один і каже: — Я найбільш лінивий, друже, дайте мені!

— Е-ех ні, — відповів сеньйор, — ти не є найбільш лінивий...

На те зривається другий зі словами: — Дайте мені, я найлінивіший!..

— Ех, ні, ти не є найлінивіший. — І тим разом відповів сеньйор.

Тут, не ворухнувшись навіть пальцем, вірзивається третій:

— Положіть гроші у мою кишеню...

Зубний лікар питається Івася: "Коли ти можеш знову до мене прийти?"

А Івась: "У понеділок можу прийти, у вівторок можу прийти, але в середу ні, бо ми тоді маємо вільний від школи день".

**

У школі вчитель питається: "Хто мені скаже, чому шкіра корови є виімково позиточна?"

Із позаду обізвався відважний голос: "Тому, що вона тримає разом корову".

Станиці Клівленд — словник, щоб відчитати "Писаний Камінь".

Станиці Торонто — всі проблеми, нерозв'язані на 9-ому Крайовому З'їзді у США.

З пластового гумору в Аргентині

ВАРТІСТЬ ЖИТТЯ

Човен. Два пластуни плывуть собі в даль. Завели розмову...

— Чи ти знаєш щось про фотони? — питає один.

— Ні. Дуже мало...

— О, то ти змарнував одну третину свого життя... А чи ти знаєш щось про ізотопи?

— Ні. Майже нічого — відповів другий.

— О, то ти змарнував половину життя — відповів перший.

У тому моменті човен стукнув об скалу і почав іти на дно.

— Чи ти вмєєш плавати? — спитав другий.

— Ні — каже перший.

— О, дуже мені тебе шкода, але ти змарнував ціле своє життя — сказав другий і скочив у воду.

ЖУРНАЛІСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЮНАЦТВА

Кожного літа і під час шкільного року надходять до «Юнака» таборів та курінні видання. Ми декілька разів уже писали про них рецензії та огляди. Як це радісно спостерігати, що із кожним роком цих видань більше та що й рівень їх кращає. Тішимося ними, бо у них не тільки відбитка думок і почувань юнацтва, але і «молоде перо», дзеркало того, — наскільки це «молоде перо» орудує українським поетичним словом, яке багатство душі та уяви авторів цього молодого пера.

Цьогорічна «Лісова Школа» зуміла видати два числа таборового журналу, «Школа Булавних» — одне, але з багатим матеріалом про таборове життя і внутрішній світ таборовичок. Зокрема цікавою і багатою в описи і відкривання «подорожів у себе» є одноднівка «Стежок Культури» — «Двері». Цінними є матеріали, з яких виринають духові силуетки 9-ох інструкторів цього табору — наших визначних діячів культури. З них видно, скільки дають учасникам зустрічі з ними і якими широкими дверима відкриваються пластунам обрії на стежки нашої культури.

Курені УПЮ, що вже звикають «жити із словом», це: юнацтво з Аргентини та Англії; 7-ий Курінь УПЮ-ів ім. Святослава Завойовника у Вінніпезі; 13-ий Курінь УПЮ-ів ім. П. Сагайдачного в Едмонтоні; 1-ий Курінь УПЮ-ів ім. Митр. А. Шептицького у Монреалі; 3-тій Курінь УПЮ-ів ім. С. Петлюри в Торонті; 19-ий Курінь ім. Митр. А. Шептицького у Рочестері; 4-ий Курінь УПЮ-ок ім. Лесі Українки в Торонті; 4-ий Курінь УПЮ-ок ім. О. Басараб у Філадельфії; 42-ий Курінь УПЮ-ок ім. О. Завісної у Йонкерсі. Це тільки ті, які надіслали до «Юнака» свої журнали останніми місяцями. Не згадуємо інших, що давніше були дуже активними у журналістиці — Гурток «Маки» з Ньюарку, 34-ий Курінь УПЮ-ок ім. Героїнь з Кінгіру у Сиракузах. Постійно видають свої «Проблиски» учні, переважно пластуни (-ки), Курсів Українознавства ім. Г. Сковороди в Торонті та журналістичний гурток, також більшістю з пластунів (-ок), у середній державній школі Ст. Джонс, Вінніпег.

Варто згадати, що одноднівка 3-го Куреня УПЮ-ів ім. С. Петлюри, Торонто, що вийшла друком з нагоди КУПО, естетична виглядом і з особливим матеріалом, що віддзеркалює стан куреня «в рості»!

Хочеться пристосувати вислів поета Олега Коверки про учасниць «Стежок Культури» і до журналістів з-поміж нашого юнацтва, коли його запитали, що він думає про українську молодь?:

«Якби українська молодь була така, якою ми її знаємо із писань у її пресі, то вона була б «вимріяна».

Далі подаємо кілька зразків «молодого пера», які передруковуємо із одноднівки учасниць цьогорічного табору «Стежки культури» на пл. оселі «Вовча Тропа» в Іст Четгем, США, що появився в серпні ц. р. під назвою «Двері».

ВАСИЛЬ БАРКА

(Скорочено)

Пісню «Не вернеться», а дехто і сльозами, попросили ми улюбленого нашого прелегента, поета Василя Барку. Упродовж кількох днів його лице стало нам близьким. Сині очі світилися добром і щедрістю. Слово «Барка» нас чарувало, притягало всіх на гутірки; а такі гутірки ми могли слухати годинами.

Барка є автором збірки поезій: «Пробоем», «Апостоли», «Білий світ», «Жайворонок від джерела», «Псалом голубиноного поля», «Океан». Книгою «Хліборобський орфей або клярнетизм» Барка немов дякував своєму учителеві, який надхнув його писати вірші — Павлові Тичині. Останньо В. Барка написав релігійно-філософські есеї п. н. «Вершник неба» та критичну працю про Шевченкового «Кобзаря». З новіших творів В. Барки треба відмітити збірку віршів «Лірник», «Двісті сонетів».

«Без Бога нема правди» — уважає В. Барка. Його життєвим завданням є уводити і поширювати релігійну тематику в українській літературі. Ця віра пробивається в кожному творі поета, у кожному русі та слові. Мабуть, і ця віра допомогла йому перемогти всі життєві труднощі, дала його творам красу слова.

Ст. пл. Ірина Макарик
Торонто

ІГОР СОНЕВИЦЬКИЙ

(Скорочено)

У світі високорозвиненої технології живе переконаний музик-модерніст із душею лірика і м'яким серцем. Любов до краси та оптимістичне світосприймання спонукує композитора творити ліричну музику з драматичними ідеями.

Глибоко релігійна душа мистця переживала не один конфлікт. Рішився віддатися музиці, працює як піаніст, композитор, дослідник історії ук-

раїнської музики. Написав близько 35 сольо-співів, оперу «Контест», дві кантати, з яких одна п. н. «Любіть Україну» до слів Сосюри була нагороджена, та музику до балету «Попелюшка», ряд мініатур на фортеп'яно — твори, в яких сама есенція почувань, монографію про Артема Веделя, зредагував «Історію Української Музики». Також писав про наших композиторів, Миколу Лисенка, Миколу Леонтовича та Нестора Нижанківського. Тепер оформлює монографію про Зиновія Лиська.

Закінчилась наша розмова скромною та глибокою думкою. Мистець бажає тільки одного: «стати однією ноткою в Божій симфонії».

**Ст. пл. Марійка Гординська
Дітройт**

ПТАШКИ ЧИ ХЛОПЦІ?...

Уже від найдавніших часів мого юнацького пластування нічна стійка не була моєю спеціальністю чи приємністю. Уночі ціле таборове оточення вповні змінюється: зелений ліс та природа, наші добрі приятелі за денного світла, перетворюються в темне й непривітне шелестіння або й у гук незвидного нічного вітру. Ще з ватрою посередині площі бідна стійка не бачить перед собою ані на крок.

Однієї ночі на «Школі Булавних», коли наш гурток відбував свою чергу, моя товаришка, Реня та я вибрали собі стійку від 4-ої до 6-ої год. рано. Уже від кількох літ це моя улюблена стійка — сонце сходить, світ прокидається зі сну, пташки так гарно цвірінькають, цілком нема чого боятися!

О четвертій годині вранці збудила нас попередня стійка. Вона сказала: «Уважайте, дівчата! Там щось гуде за шоглою. Я думаю, що то хлопці!» — і пішла спати. Я подумала: «Ой-Ой!»... Та все таки я встала, швиденько вбралася і вийшла з Ренею на стійку...

Ми стояли та слухали. Довкруги нас повна тиша... Враз ми почули за шоглою дивні звуки. Вони ставали щораз голоснішими і ближчими та звучали немов фальшивий спів пташок. Я знаю,

що пташки не співають фальшиво — це ж напевне хлопці! Це ж таборовий «напад»! Мій страх швидко побільшувався, а Реня пробувала переконати мене, що це не удавання хлопців, а правдивий спів пташок. Незабаром цей дивний спів залунав також з-поза шатер та підходив ближче і ближче.

Я побігла до шатра подружки комендантки, збудила її і сказала: — «Подруго, ті пташки не співають так як повинні співати пташки». Чоловік подружки, Тарас, вийшов на двір, оглянув ліс та не знайшов жодного сліду хлопців. Бо це не були хлопці, а правдивий спів ранніх пташок!

Другого дня вістка про мою пригоду розійшлась по таборі — і досьогодні всі згадують, як я казала, що «пташки не вміють співати!»

Пл. розв. Рута Панчук

НЕЗАБУТНЯ ПОДОРОЖ

Коли згадаю Рим — то завжди з'являється на моїх устах лагідна усмішка. Бачу ще раз усі незабутні картини, переживаю події, які разом спричинилися до закарбування одного з найкращих моментів у моєму житті. Я завжди собі уявляла красу та велич вічного міста, але такі їх не передбачила такими.

Самі святкування та події, зв'язані з посвяченням чудового нашого Храму св. Софії 27 і 28 вересня м. р., відбулися величаво та в особливому настрою. Вони зробили на мене велике враження.

Стоячи в лавах та шпал'рах разом із пластунками і пластунами з інших країн світу під час урочистих богослужень упродовж трьох днів, я сама не могла вірити, що разом з масою народу, я своєю присутністю справді переживала та була свідком такої важливої події. Ніколи не чулася я такою підбадьореною до праці, не почувала так сильно прагнень до вищих цінностей у житті, як тоді, коли почула могутні і повні глибокого змісту слова Верховного Архiepіскопа Йосифа. Вперше я зрозуміла справжнє своє завдання як членки української молодечої організації Пласт.

Решту часу під час нашої прогулянки в Римі ми присвятили на оглядання декількох головніших місцевостей Італії. Ще в Римі я відвідала базиліку св. Петра, монументальність якої відразу охоплює людину. З подивом ми також оглядали ватиканський музей та незрівняної краси Сикстинську Каплицю з малюнками Мікель-Анджельо. Ходили ми також поміж руїнами римського форуму та Колізею, оглядали підземельні катакомби з першого сторіччя, чудові пам'ятники, старовинні церкви та кидали центи у "Фонтанну ді Треві". Італійці справді

Пл. розв. Зеня Кушпета
авторка цієї статті

Пл. розв. Христя Ковалик
авторка цього спогаду

привітні та гостинні і живуть безжурним, здається, правдивим життям. Це та європейська атмосфера, яку я відразу відчула та в якій я “залюбилася”.

Тяжко було знайти ще час, щоб поїхати до Фльоренції, але я таки поїхала. Мене відразу зачарувало італійське ренесансове мистецтво. Венеція зі своїми водяними вулицями має свій особливий чар, головню коли відвідувати майдан катедри Св. Марка, де злітаються три тисячі голубів, всі борючись за місце на голові туриста. З Пізи, де є славнозвісна похила вежа, ми їхали безнастанно попри Середземне море аж до Риму.

З великим жалем сідали всі ми, паломники, на поворотний до Канади літак; але я летіла з надією, що те, що я забажала, коли кидала центи у “Фонтанну ді Треві”, здійсниться, і що я ще раз приїду до Риму...

Пл. розв. Зеня Кушпета
член гуртка “Боярині”, 4-ий курінь
УПЮ-ок ім. Лесі Українки, Торонто

~~~~~

“ДО ВИСОТ”

Мій перший юнацький табір

Хоча я вже мала нагоду бути учасницею на багатьох юнацьких таборах, я все, чомусь, з особливою приємністю згадую мій перший юнацький табір “До висот” з 1964 року. Цей табір відкрив передо мною широко двері та вказав шлях до правдивого, корисного і незабутнього пластування. І я певна, що не тільки я маю такі почування, що цілий наш тодішній і теперішній гурток “Боярині” погоджується зі мною щодо оцінки тих неповторних днів, проведених у цьому таборі.

Ми, недосвідчені ще тоді юначки, пильно придивлялися, а в потребі і допомагали нашим умілишим і досвідченішим подругам ставити шогли і таборову браму. Ми із неймовірним завзяттям поринали у сам вир справжніх

юнацьких завзятих теренових ігор, нетерпеливо очікували того чарівного таборового вогника, який об'єднував нас спільними переживаннями пластової романтики у курінну спільноту. Всі ці незабутні переживання ми завдячуємо старшим гурткам: “Досвітнім вогням”, “Стокрилим” та “Музам”, які так уміло і міцно зв'язали нас із нашим куренем. Таборовою пісня, що її написала тодішня пл. розв., а тепер ст. пл. Христина Томків, великою мірою єднала нас сильними вузлами в одну цілість:

Як сонце заходить за трави згорілі

І вітер шепоче про дні чарівні,

Ми згадуємо табір, і спогадів сотні

Несуть нас в минуле на мить “До висот”.

Від того часу пройшли роки, пройшло і багато таборів. Змінилася і ситуація в нашому курені. Колись ми, “Боярині”, наймолодші в курені, стали тепер на чолі свого 4-ого куреня, за нами підростають ще молодші товаришки з п'ятьох інших гуртків. І кожна з нас мала свій перший юнацький табір. Кожна з нас має чим поділитися з подругами, згадуючи таборування. Вони пам'ятають хвилини, повні тривоги на першій нічній стійці. Але, чи запам'ятали вони також і ті перші міхурці від сокири після довгого службового дня чергової у нашому таборі або запах теплого чаю після дощової зливи, або солодкий відпочинок після довгої мандрівки. Не знаю, чи пам'ятають?! Але таборову браму, що ще й досі світить яскравими барвами, гордо підносячись над поляною на “Пластовій Січі”, усі ми любимо оглядати. Щоб тільки та брама вічно стояла, то ми вічно будемо пам'ятати наш перший табір “До висот”...

Пл. розв. Христина Ковалик
гурток “Боярині”, 4-тий курінь
УПЮ-ок ім. Лесі Українки, Торонто

ІЗ ЖУРНАЛІСТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

ГУРТКА „МАКИ”

Від редакції: Внизу передруковуємо з газети „Маки”, з 44-ого куреня УПЮ-ок ім. Оксани Джиджори в Ньюарку, США, спроби їхньої журналістичної творчості.

ДОБРИЙ ДЕНЬ!

Мушу вам представитися, я — наплечник. Належу до Вірляни. Хоч тепер вишу на кілку у пивниці, я зазнав уже багато, надзвичайних пригод. Мене вона дістала на уродини, поки поїхала в році 1966 до табору в Джеспері (Канада). Але те все вже стара історія, тільки хочу вам сказати, що я там був з нею.

Але на тому ще не кінець. Возить і тягає мене Вірляна всюди. На скількох прогулянках я вже був, навіть не можу порахувати. Я вже був на «святі весни». Скажу правду, що мені воно не так дуже подобалося. Чув я стільки від менажки та мішка до спання, як то всі юначки на горі там, у лісі, під маленькими шатрами спали. Чув я про стійки та алярми, але їх щось цього року не було. ми спали на землі в бараках, ані стійки під голим небом, ані алярмів я не бачив. Хоч юначки з нашого куреня приїхали задоволені, мені було ніяково. Я був розчарований. Мушу зі стидом признатися, що в мені навіть ролки до волосся були.

Був я також на МПЗ (на Батурині біля Монтреалю в 1967 р.). Коли я почув, що на ще одну зустріч їду, то уявляв собі прогулянки по горах та багато веселих ватер. Але не так було! Пам'ятаю, що завжди падав дощ. Ох, змок я! Але не нарікаю, бо я добрий пластовий наплечник.

Як тільки я висох, потягнула мене Вірляна на Кадру. На Кадрі я відпочив, навіть розвеселився. Добре було там: веселі ватри, сміх, пластуни зблизька і здалека. Ох, гарно там було! Але все, що добре і гарне, швидко минає. Шкода!

Так, я вже всюди був. Вірляна мене дуже любить. Кожний раз, що подивиться на мене, завжди якусь веселу подію нагадає собі. Так, я її дуже добрий старий приятель. Як я такий добрий і заслужений приятель, то чому я порохом тепер у пивниці припадаю? Через те, що тепер зима. Почекайте лише до весни. Вона мене тоді винесе, витріпає, вичистить. І справді, варто тепер почекати, щоб зазнати знову стільки пригод.

Пл. роз. Наплечник
Ньюарк, США

ЯКБИ ЧЕРЕВИКИ ВМІЛИ ГОВОРИТИ...

Ви всі напевно знаєте, що черевики не вміють говорити. Ми справді не думаємо так про наші черевики. Але що було б, коли б ваші черевики вміли говорити? Вони напевно мали б таку або подібну розмову:

Черевик ч. 1: Агов! Уважай, як ти йдеш.

Черевик ч. 2: Перепрошую, тут під ліжком так темно, що я тебе не бачив. Я себе не міг стримати, бо Оля мене засильно жбурнула.

Ч. 1: Оля повинна хоч трохи уважати. Вона може нас так покалічити.

Ч. 2: Як ти чуєшся?

Ч. 1: Дуже погано — я вже лежу тут непастований, брудний, не уживаний більше як місяць.

Ч. 2: Ти не самотній. І я вже сходжений цілком. Оля взагалі про мене не дбає. Я вже давно не був у шевця.

Ч. 1: Тут під ліжком так зимно. Оля повинна нас покласти в пачку.

Ч. 2: Вона цілком не дбає про нас. Тільки вчора, коли вона прийшла з дощу до хати у мокрих черевиках, вона не поставила їх, щоб висушилися, тільки кинула їх у кут і забула про них.

Ч. 1: Ой ті бідні черевики, вони швидко згинуть!

Ч. 2: О-о! Вже бачу руку Олі. Вона шукає мене.

Оля: Ой, де є той черевик. Ніколи його нема, як мені його треба. Мамо! Чи ти не бачила мого другого черевика?

Ч. 2: Якби вона мене була не кинула так сильно, вона би тепер могла мене знайти.

Ч. 1: Щира правда.

Ч. 2: О-о! Вже йде з мітлою.

Ч. 1: Уважай!

Ч. 2: Уже йду на панщину.

Ч. 1: Уважай! На другий раз не падай на мене.

***

Подумайте! Якби ваші черевики вміли говорити, чи вони б чогось такого не сказали? Подивіться на них і пам'ятайте: Якби черевики вміли говорити...

Пл. роз. Роксоляна Мицьо
Гурток УПЮ-ок «Маки»
Ньюарк, США

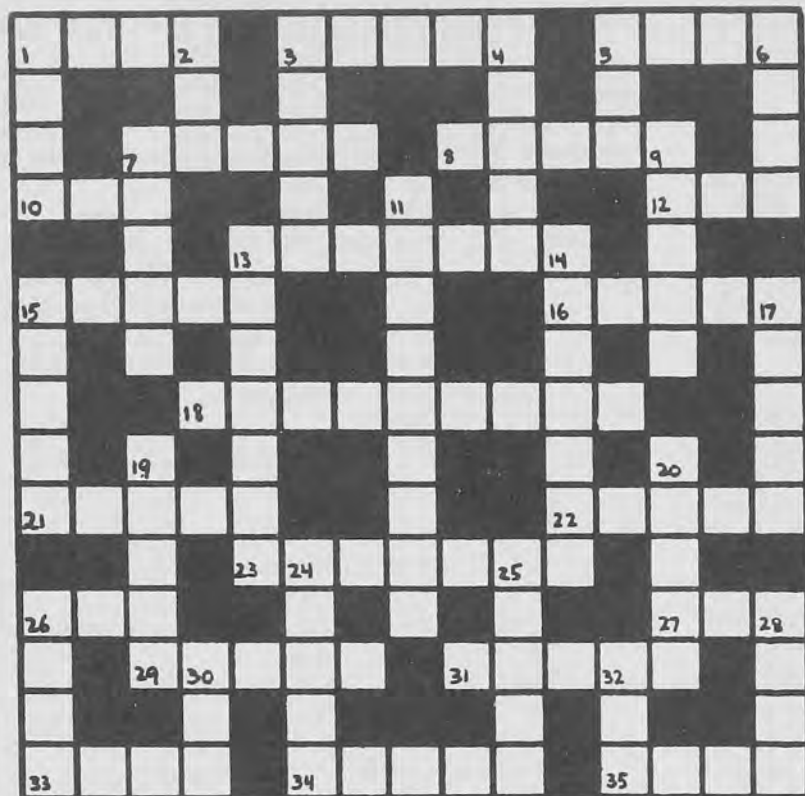

ЗАГАДКИ

Уклав З. Івасиків

(Увага! Передрук лише за дозволом автора)

ХРЕСТИКІВКА

СЛОВА ПОЗЕМО

1. Сторона світа
3. Селянин — згідливо
5. Судьба
7. Часто закриває сонце
8. Віддзеркалює втіху
10. Голос лева
12. Подібна до бджоли
13. Ворог козака
15. Місце, де море врізується в суходіл
16. Грецька богиня мудрости
18. Княжий воїн
21. Злий дух
22. Широка сокира
23. Чортик
26. Тяглова тварина
27. Настає після заходу сонця
29. Жителі Середнього Сходу
31. Краса
33. Український півострів
34. -----, миро і кадило
35. Пора дня

ШАРАДА

СЛОВА ДОЗЕМО

1. Суперечка
2. Буває там, де вогонь
3. Одиниця німецької валюти
4. Частини
5. Понеділок, вівторок, середа...
6. Місто на Криму
7. Біжать до морського берега
9. Користь
11. Нецілий
13. Звір'я
14. Частина дівочого народного строю
15. Сторона світа
17. Письменник або поет
19. Живиця
20. Плечі
24. Молоко, сир, яйця
25. Свята магометанська книга
26. Продукують бджоли
28. Горішня частина обличчя
30. Вічне Місто
32. Один із перших київських князів

ДРУГЕ і ЧЕТВЕРТЕ — скалічене місце
ПЕРШЕ із ТРЕТІМ — п'ється із цукром або й без
ПЕРШЕ з ДРУГИМ — чекає нас за наші провини
ЦІЛІСТЬ — ряд верблюдів у пустелі без меж.

ТАСМНИЧА ВІЗИТІВКА

Відгадайте, хто це такий

ІОСИП ІВАН КРЕЙП

Розв'язки надсилати на адресу редакції до кінця
місяця січня.

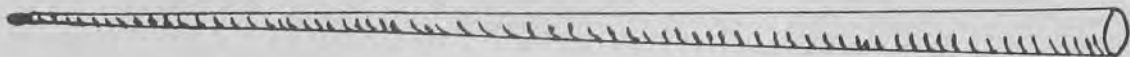
Розгадка рисункової загадки п. н. "Чи ви спостережливі?" з "Юнака" за грудень ц. р.

Розгадка ч. 1. Один карлик захований у галуззях дерева на лівому боці малюнка, а два в дереві із правого боку.

Розгадка ч. 2. 1. Бракує оправи окулярів над носом. 2. Блюза пана має лише одну вилогу. 3. Дірки блюзи є на фальшивому боці. 4. Прикраса на шпильці ялинки не тримається її. 5. Одна свічка має круг світла, але не має вогню. 6. У підставі до ялинки бракує однієї ніжки. 7. Бракує закінчення стола позаду малюнка. 8. Хлопчиків позаду бракує однієї ноги. 9. Образ висить на стіні не причеплений до нічого.

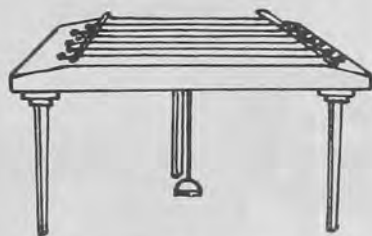
Пізнаймо наші народні музичні інструменти

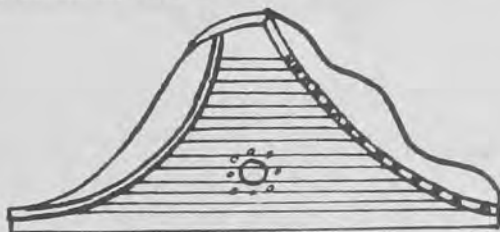
В останніх роках народня музика в усіх країнах, а вже зокрема в Америці, переживає особливу популярність і зацікавлення нею серед широких кіл молоді. Велика кількість спеціальних груп, які виконують т. зв. народню музику при супроводі різних інструментів — незвичайна популярність різного рода гітар, муринська музика — це все добре відоме нашим молодим читачам, які цікавляться усім, що модне і люблене в їхньому навколишньому світі.

Не знаємо, однак, наскільки наші читачі ознайомлені з українськими народніми музичними інструментами та чи знаходять подібність до тих, що їх уживають тепер для супроводу т. зв. «фолкс мюзік».

Полаємо, отже, опис та назви деяких наших інструментів, — може вони не всім загально відомі.

Цимбали. Інструмент, добре відомий і в інших народів, особливо в Угорщині, мав дві дошки. На верхній були натягнуті струни, 12 груп по 4 струни того самого строю в кожній. Грають на цимбалах паличками.

Гусла. Інструмент знаний серед слов'янських народів, нагадував арфу, ніби у зменшеній формі і в лежачому положенні.

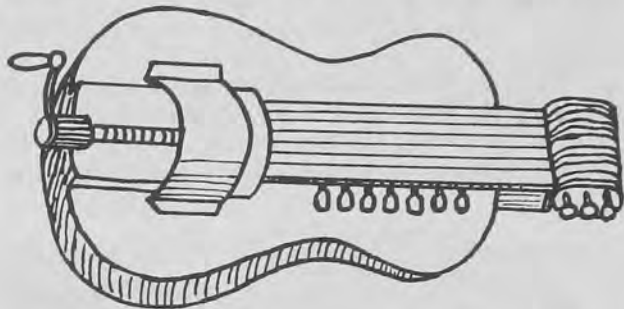

Ріг (звичайно з волових рогів, але можливий і з дерева чи бляхи) та **лігава** — це інструменти, що їх уживають пастухи.

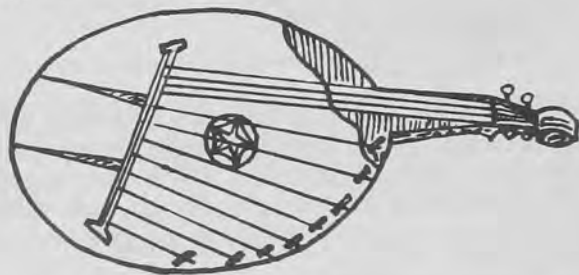
Трембіта, znana na Гуцульщині, — труба завдовжки 3-4 метри, стійкової форми. Звук її протяжний, сумовитий.

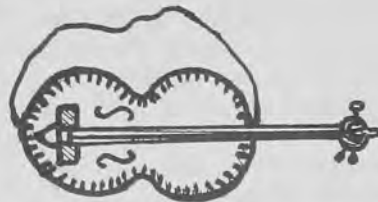
Сопілка або дудка — вирізана з різного роду дерева (ліщина, калина, ясень), із 6-7 дірками.

Ліра. Прийшла із заходу, де в X-XI ст. відігравала велику роль. У другій половині XVIII ст. бандура поступово утрачала своє значення і для акомпаньяменту дум почали вживати ліру, інструмент струнно-клявішевий. Ліра мала три струни.

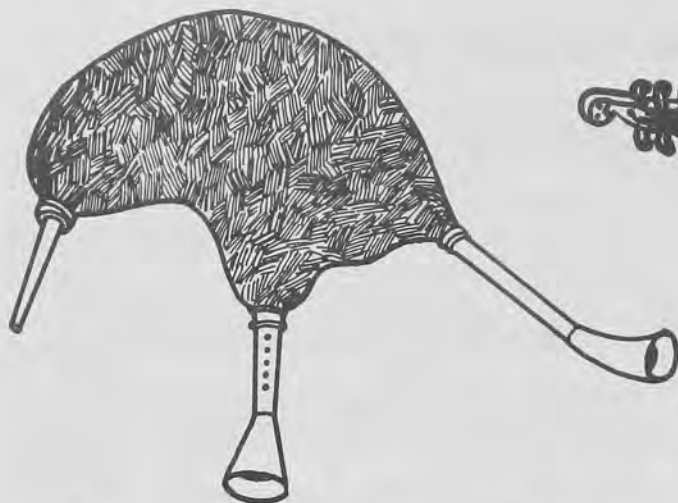

Кобза. Це — давній струнний інструмент, татарського походження, в Україні став популярний із початком XVI ст. Татарська кобза мала дві струни, коли перейшла до України — від 8 до 16 струн.

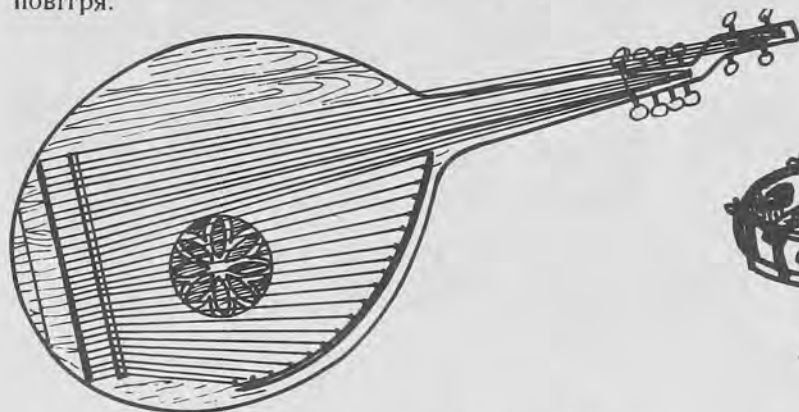

Підбасок або басоля являє собою струнний інструмент, посередній між віолончелею та контрабасом. Він особливо популярний як «бас» при акомпаньяменті до танків.

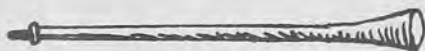
Духові інструменти, як правило, дерев'яні.

Дуда — складніший інструмент, поширений віддавна на Заході, особливо в Шотляндії, Німеччині, Чехії тощо. Шкіряний міх, з дерев'яними та металевими частинами, що ними вдювається повітря.

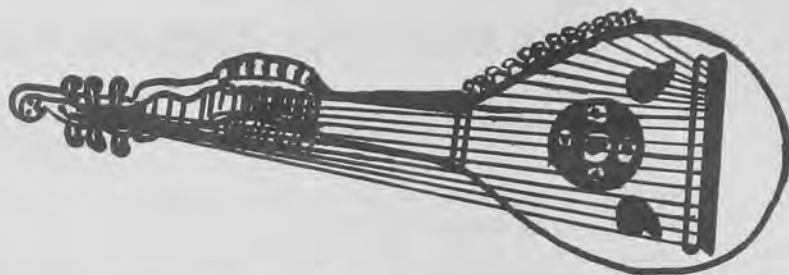
Бандура. Стала популярною в Україні в другій половині XVI ст. Розвинулася з інструменту, відомого в Англії у середині XVI ст. під назвою «пандора». Будучи досконалішою, усунула кобзу. Число струн — 12-13, хоча часами доходить навіть до 30.

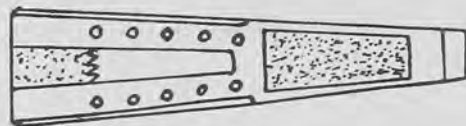
СУРМА

З ударних інструментів у народній українській музиці вживається **бубон** або **тарабан**. Це обруч, обтягнений шкірою, без означеної висоти тону. Крім того існує **решето**, щось наче мініатюрний бубон, з металевими кружалами в дерев'яному обручі. Решето нагадує тамбурин у сучасній оркестрі. За козацьких часів були відомі **літаври** та **тулумбаси**, подібні до сучасних літаврів.

Нарешті, відомий народний інструмент — **дримба**. Він металевий. На ньому грають, тримаючи його в зубах і одночасно рухаючи пальцями окремих еластичний дротик.

Торбан. Найбільш улюблений інструмент у XVIII ст., головню популярний у колах козацької старшини. То був струнний інструмент (12-13, часами число доходило до 30, а то й більше струн), трохи подібний до бандури, проте складніший у техніці гри. Тому він і не був поширений у народніх масах, а після середини XIX ст. взагалі більше не вживався.

ДЕНЦІВКА

БУБОН

ДРИМБА

СВИРІЛЬ

Народні інструменти вживано або окремо, сольово (напр., пастуші інструменти), або для супроводу пісень (бандура, кобза, ліра), абож спільно, в різних комбінаціях, зокрема при танках, у формі і під назвою «**троїста музика**». Мелодію звичайно грає скрипка або кларнет. За додаткові інструменти правлять звичайно цимбали, підбасок, решето, бубон, друга скрипка — у різних сполученнях із трьох інструментів.

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для Ваших друзів і друзів з приводу їх дня народження, іменин, різдвяних чи великодніх свят, успішного закінчення шкільного року чи інших подібних нагод — це

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА "ЮНАКА"

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК для юнака чи юначки при кожній нагоді — ЦЕ ПЕРЕДПЛАТА "ЮНАКА". ● Наша акція у справі дарункових передплат "Юнака", що в першу чергу призначені для зразкових, але незможних юнаків і юначок з європейських і південно-американських країн, знаходить серед наших читачів шораз то більше зрозуміння. ● ЗРОБІТЬ І Ви "ДОБРЕ ДІЛО" та зголосіть ОДНУ ДАРУНКОВУ ПЕРЕДПЛАТУ до нашої адміністрації!

7. Ярослав і ст. пл. Олег Цюки, Філадельфія, США, склали в першу річницю смерті св. п. Ольги з Марчуків Цюк, — Дружини і Мами \$120.00 на створення фонду постійної дарункової передплати "Юнака". Із відсотків від цього фонду заплачено передплату для юнака в Південній Африці.

8. Пл. сен. Василь Ісаїв, Аахен, Німеччина, для Товариства Української Молоді при парафії св. Юрія Переможця в Бразилії — 3 передплати (вдруге).

9. Пл. сен. Василь Матіяш, Сидней, Австралія, для юначок в Австралії, за 2 роки.

Разом 18 нових дарункових передплат.

Останнє наше звіттовлення про дарункові передплати було поміщене в "Юнаку" за серпень-вересень ц. р. (ч. 8-9). Разом з попередньо проголошеними досі зголошено 483 дарункових передплат. За ці передплати ми посилали досі наш журнал "Юнак" зразковим, але незможним юнакам і юначкам, головню з європейських і південно-американських країн, які бажають регулярно одержувати і читати "Юнака", але самі, на жаль, не спроможні заплатити за нього передплату.

ХТО ЗРОБИТЬ ДОБРЕ ДІЛО?

● Прохасмо наших передплатників і читачів надсилати до нашої адміністрації пожертви на дарункові передплати.

Адміністрація

Замість квітів на свіжу могилу
нашої незабутньої подруги

сл. п. ст. пл.

МОТРИ З ГРУШКЕВИЧІВ БІГУН

складасмо \$25.00 на каплицю на пл. оселі
"Писаний Камінь" в Клівленді.

Адя, Арета, Дарка, Ірка, Дарка, Іся, Оксана, Оля
Гурток "Євшан-зілля", 28 Курінь
УПЮ-ок ім. кн. Ольги, Клівленд, США

СПИСОК ДАРУНКОВИХ ПЕРЕДПЛАТ

що вплинули в серпні, вересні, жовтні і листопаді ц. р.

1. Юрій Гончаренко, Клівленд, США, для юначки в Пармі, США.

2. 28-ий Курінь УПЮ-ок ім. Кн. Ольги, Клівленд США, замість квітів на могилу бл. п. Катерини Цибик Вабці їхніх друзів, Роми Фаріон і Люби Возняк, для юнака в Нью-Йорку, США.

3. 36-ий Курінь УПЮ-ок ім. О. Кисілевської, гурток "Волошки", Чикаго, США, для юнака і юначки в Бразилії.

4. Гурток УПЮ-ок "Гуцулки-Верби", Клівленд, США, з переходом до старшого пластуна, передають свій заробіток на 6 передплат для української парафіяльної школи у Відні, Австрія.

5. Богданна Лейбич, Торонто, Канада, для старшого пластуна в Рочестері, США.

6. Ст. пл. Марія і пл. юн. Павло Дурбаки, Чикаго, США, для юначки і юнака в Ветлегем, США.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД «ЮНАКА»

за листопад ц. р.

Ст. пл. Зірка Радь, Торонто, Канада, свій заробіток з продажу українських пам'яток на Всеканадійській Виставі, що відбувається в серпні кожного року в Торонті, Канада	\$100.00
Із одноцентової збірки між юнацтвом Пластової Станиці в Нью-Йорку, США	16.00
пл. сен. д-р Іларіон Домбчевський, Янгтаун	10.00
пл. сен. Зенон Онуфрик, Довер, США	10.00
пл. сен. Василь Ісаїв, Аахен, Німеччина	5.37
пл. юн. Марта Попель, Чикаго, США	5.00
пл. сен. Ярослав і Ярослава Рублі, Бейсайд	4.00
ст. пл. Богдан і пл. юн. Маруся Колоси, Торонто	4.00
пл. юн. Надя Ткачинська, Вакол, Австралія	2.52
пл. юн. Орест Дейчаківський, Клівленд, США	2.20
пл. юн. Олег Кондрат, Челтенгем, США	2.00
пл. юн. Неоніла Ковальчук, Філадельфія, США	2.00
пл. сен. Володимир і Люба Пясецькі, Торонто	2.00
пл. сен. Наталка Соневицька, Нью-Йорк, США	2.00
пл. юн. Ярема і Рома Кохани, Торонто, Канада	1.75
пл. юн. Петро Бабій, Чикаго, США	1.00
пл. юн. Ліда Стасів, Вронкс, США	1.00
пл. юн. Катря Жизномирська, Сейр, США	1.00
пл. юн. Христя Чайківська, Ірвінгтон, США	1.00
ст. пл. Галина Ковальська, Торонто, Канада	1.00
Разом у цьому списку	\$173.84

ЧИ ВИ ВЖЕ СКЛАЛИ

в цьому році

ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСФОНД «ЮНАКА»?

● Якщо ні, то просимо це зробити негайно. Прибутки з передплат не вистачають на покриття всіх витрат, получених з видаванням «Юнака».

ПЛАСТОВА КРЕДИТИВКА в Торонті

- на корисних умовах
  - дає ПОЗИКИ та
  - приймає ОЩАДНОСТІ.
  - Пластова Кредитівка міститься у Пластовому Домі в Торонті.
  - Урядові години:
вівторок і п'ятниця 7-9 вечора,
субота 2-4 по пол.
- Plast (Toronto) Credit Union Ltd.,
2199 Bloor St. West, Toronto 9, Ont.**

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

Українського Робітничого Союзу

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ПЕРЕДОВОЇ БРАТСЬКОЇ УСТАНОВИ
УКРАЇНСЬКИХ ЛЮДЕЙ В КАНАДІ І АМЕРИЦІ.

Модерні — першої класи — забезпечені поліси на життя; Допомога окалічілим і немічним членам; Стипендії і стипендійна допомога студуючій молоді у вищих школах; Дитячі підприємства, таборування і Курси Українознавства; "Народна Воля", "Форум" журнал молоді в англійській мові і відпочинкова оселя "Верховина".

По ближчі інформації пишть або телефонуйте до місцевих секретарів і організаторів УРСюзу; до його головного організатора на Канаду Анатолія Білоцерківського на адресу: 490 Oka St., LaSalle, Quebec, Canada, Tel. (514) 366-1775 або до Гловної Канцелярії УРСюзу — 440 Wyoming Ave., Scranton, Pa., U.S.A. Tel. (717) 342-0937.

ОЩАДНІСТЬ

це прикмета кожного доброго пластуна
та кожної доброї пластунки.

ПЛАСУНИ І ПЛАСУНКИ!

Складайте Ваші ощадності
у найбільшій і найстаршій кредитівці
у Торонті

Українська Кредитова Спілка

297 College St. — Toronto 2B, Ont.
Tel.: 922-1402

Пластун Ти, юнак?
ОЩАДНІСТЬ — Твій знак!
Шадити щоденно учись!

Як будеш студент,
Той доляр, той цент
Тобі допоможе колись
Здобути знання, прожиток, ім'я!

- ЗА ОЩАДНОСТЕВІ ВКЛАДИ «Самопоміч» платить 5% ДИВІДЕНДИ.
- КОЖНА СУМА ВКЛАДУ враз із усіма фондами має своє ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2351 West Chicago Ave. — Tel.: HU 9-0520
Chicago, Ill., 60622, U.S.A.

ЗДОРОВИЙ і СМАЧНИЙ ХЛІБ
та всякі інші печива
випікає

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
власниками якої є
Анна і Роман Вжесневські

THE FUTURE BAKERY

735 Queen St. West, Toronto 2-B, Ontario
Tel.: EM 8-4235

ПРАЦЯ І ОЩАДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ВАШУ МАЙБУТНІСТЬ!

- Ощадністеві вклади без права виписувати чеки
- Термінові вклади (більші суми) на 2 і більше років

6¹/₂% | **7³/₄%**

- Студійні ощадністеві вклади на 7%!
- При виплатах уживайте наших чеків!
- Дасмо позики на догідні сплати!

Складайте Ваші ощадності
у кредитовій кооперативі

»БУДУЧНІСТЬ«

Buduchnist (Toronto) Credit Union Ltd.
140 Bathurst Street — Toronto 2-B, Ontario
Phone: 366-9863 & 366-4547

**Друкарня
КИЇВ**

виконує
всіх
друкарські
роботи.

Друкуємо

- книжки
- часописи
- летючки
- афіші
- весільні запрошення
- фірмові друки

KIEV PRINTERS LTD. — Phone: 363-7839
860 Richmond St. West, Toronto 2-B, Ont.

Хто з Вас подорожує

- літаком
  - кораблем
  - поїздом
  - автобусом
- у Канаді чи поза Канадою
повинен купити подорожний квиток та одержати безплатно потрібні інформації і поради
в українському подорожному бюро

МАРКІЯНА КОГУТА

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto 9, Ontario
Telephone: 535-2135 & 535-2136

12/68
Plast -KPS
140 Second Ave.
New York, N.Y. 10003

POSTAGE PAID AT TORONTO, CANADA

If not delivered please return to:

YUNAK Magazine

2199 Bloor St. W., Toronto 9, Ont., Canada

RETURN POSTAGE GUARANTEED

СИНИЦЯ

СОЛОВЕЙ

ЛАСТІВКА

ПІДСНІЖНИК

БАРВІНОК

ФІЯЛКА

БДЖОЛА

В Пластовій кооперативі ПЛАЙ

БОРСУК

ЇЖАК

PLY CO-OP LTD., 768 Queen St. W., Toronto 3, Ont.

ЗАМОВЛЯЙТЕ ПЛАСТОВІ ВІДЗНАКИ

- новацьких роїв і гнізд
- юнацьких гуртків і куренів
- новацьких і юнацьких проб
- нов. і юн. іспитів уміlostей

КАЖАН

БОБЕР

САЙГАК

ЛИС

РИСЬ

ЗАЄЦЬ

У цьому оголошенні поміщені зразки відзнак юнацьких гуртків, які продаємо по 50 центів за штуку. Маємо постійно на складі 40 різних родів таких відзнак і можемо їх кожнoчасно вислати. Виготовляємо також інші відзнаки роїв УПН і гуртків УПЮ на замовлення.

КУПУЙТЕ В НАС ТАКОЖ:

★ всякі інші пластові відзнаки ★ усі частини пластових одностроїв ★ таборовий виряд ★ спортове приладдя ★ усі пластові видання, а зокрема обов'язковий для юнацтва посібник, автором якого є основник Пласту

ПРОФ. Д-Р ОЛЕКСАНДЕР ТИСОВСЬКИЙ (ДРОТ)

Життя в Пласті

544 сторін • багато ілюстрацій • ціна 6.50 дол.

* КУПУЙТЕ В ПЛАСТОВІЙ КООПЕРАТИВІ «ПЛАЙ»!

* ЧИСТИЙ ПРИБУТОК КООПЕРАТИВИ «ПЛАЙ»
ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИХОВНІ ЦІЛІ ПЛАСТУ!

ВЕДМІДЬ

ВОВК

ОЛЕНЬ

ЛЕОПАРД

КОБРА

ОРЕЛ

СОКІЛ

ГОТУР

ТАРПАН